

NESTNIK

Letnik XXV.

Celovec, petek, 29. maj 1970

Štev. 21 (1455)

SENCA NEONACISTIČNIH IZZIVANJ

nad drugim srečanjem predstavnikov obeh Nemčij

Malo zahodnonemško mesto Kassel v bližini meje med obema nemškima državama je bilo v četrtek prejšnjega tedna prizorišče drugega srečanja predsednikov obeh nemških vlad — Brandta in Stopha, ki sta se nekaj tednov po prvem srečanju v Erfurtu v Vzhodni Nemčiji ponovno sestala, da bi nadaljevala razgovore o problematiki in možnosti ureditve odnosov med Bonnom in Berlinom. Za to srečanje je vladalo izredno veliko zanimanje ter se je v Kasslu zbralo več kot tisoč novinarjev iz vseh delov sveta. Toda srečanje so zasenčila izzivanja, ki so jih za to priložnost uprizorili neonacistični in drugi nacionalistični elementi, ki nočejo, da bi prišlo do izboljšanja odnosov med obema nemškima državama.

Za pravo „demokratsko“ vzdušje okoli srečanja v Kasslu je že nekaj dni prej poskrbel izdajatelj zloglasnega neonacističnega lista „Soldatenzeitung“, ki je od zahodnonemških oblasti zahteval, da mora predsednika vzhodnonemške vlade Stopha ob njegovem prihodu v Kassel aretirati in mu soditi kot morilcu. S tem pa je bilo ustvarjeno tudi že potrebno ozračje, v katerem so se potem odvijale neonacistične demonstracije, izzivanja in grožnje med neposrednim uradnim obiskom vzhodnonemškega državnika v Zahodni Nemčiji.

Ni se treba čuditi, da so neonacistični zlikovci v tem „vzdušju“ na sedežu uradnih razgovorov sneli z droga in raztrgali ter potepali v prah državno zastavo Vzhodne Nemčije. Prav tako je skoraj „razumljivo“, da so neonacisti sprva sploh preprečili, da bi predsednik Stoph položil venec pred spomenik žrtve fašizma; ko pa je potem venec le položil, so potrgali trakove in tako zločinsko oskrunili spomin na žrtve nacističnega nasilja. In končno niti ne preseneča, da so neonacisti žaljivo izzivali oba državnik med vožnjo skozi Kassel.

Najmanj pa seveda preseneča, da ob takem „sprejemu“ in v takem ozračju pogovori med obema državnikoma niso mogli privedi do boljšega rezultata, kot je ta, ki ga ocenjujejo nekako takole: Kasselski sestanek je bil neuspešen, če-

prav nismo dosegli nobenega uspeha. Obe strani sta ponavljali dose-danja stališča, ne na eni ne na drugi strani ni bilo slišati novih pobud. Kancler Brandt je spet govoril o raznih možnostih ureditve in izboljšanja odnosov med Vzhodno

in Zahodno Nemčijo, predsednik Stoph pa je znova postavljaval v ospredje zahtevo po normalizaciji diplomatskih odnosov, to je po uradnem priznanju Vzhodne Nemčije, o čemer pa v Bonnu v tej obliki nič nočejo slišati. Tako je razumljivo, da kot najbolj pozitivni del tega srečanja ocenjujejo dejstvo, da je bila na obeh straneh izražena želja po nadaljevanju razgovorov.

V enem pogledu pa se je srečanje v Kasslu vsekakor bistveno razlikovalo od prejšnjega srečanja v Erfurtu: v Vzhodni Nemčiji so zahodnonemškega kanclerja spoštovali kot gosta in mu izkazali vse časti kot predstavniku sosedne države; v Zahodni Nemčiji pa je bil predsednik vzhodnonemške vlade izpostavljen nizkoltnim žalitvam, s tem in s skrutitvijo državne zastave pa je bila žaljena sosedna država.

Ko je predsednik Stoph med razgovorom s kanclerjem Brandtom načel tudi vprašanje neonacizma in revanšizma v Zahodni Nemčiji, je imel v tem oziru torej dovolj vzrokov. Prav tako pa je bila upravičena njegova zahteva, ko je od Brandta zahteval, naj formalno zagotovi, kot je obljubil že marca v Erfurtu, da vsi zahodnonemški zakoni, pravila, odloki in sklepi uradnih organov veljajo samo v Zahodni Nemčiji, kajti njihova razširitev na Vzhodno Nemčijo pomeni kršitev mednarodnega prava.

Neonacistična izzivanja ob srečanju v Kasslu niso izzvala ostrih protestov le v Vzhodni Nemčiji, marveč so jih odločno obsodili tudi v Zahodni Nemčiji in drugih državah. Če bo po srečanju v Kasslu nastal na ravni mednemških razgovorov „daljši premor za premislek“, potem ti izgledi oziroma njihovi povzročitelji gotovo niso brez vsake krivde. Tega pa bi se morali zavedati predvsem v Bonnu.

Zbor aktivistov OF v Dolenjskih Toplicah

V okviru proslav 25-letnice zmage nad fašizmom bo v nedeljo 7. junija v Dolenjskih Toplicah zbor aktivistov OF Slovenije. Dopoldne ob 11. uri bo množično zborovanje s slavnostnim govorom, popoldne ob 15. uri pa bo otvoritev muzejsko urejene Baze 20 na Kočevskem Rogu.

Zveza koroških partizanov je za to prireditev organizirala avtobus, ki bo v nedeljo 7. junija odpeljal ob 5.30 uri iz Železne Kaple, ob 6.00 uri iz Dobrle vasi, ob 7.00 uri iz Celovca (Gasometergasse 10) in ob 7.30 uri iz Kočentavre (Mlečnik) preko Ljubelja in Ljubljane v Dolenjske Toplice.

Prav tako pa so tudi lastniki osebnih vozil in vsi drugi vabljeni, da se v čim večjem številu udeležijo tega mogočnega zbora.

Turistično sodelovanje sosednih dežel

V Ljubljani je prejšnji teden zasedal odbor za sodelovanje na področju turizma ter regionalnega in prostorskega planiranja štirih sosednih dežel — Koroške, Furlanije-Juljske krajine, Hrvaške in Slovenije. Ta odbor so ustanovili na sestanku predstavnikov štirih dežel, ki so se lani oktobra zbrali v Vidmu.

Na letošnjem posvetovanju so uvodoma ugotovili, da sklepe, ki so jih sprejeli lani v Vidmu, zadovoljivo izpolnjujejo in da so na prostoru, ki ga obsegajo štiri dežele, že dosegli zadovoljivo sodelovanje vseh zainteresiranih činiteljev.

Potem so člani odbora obravnavali

Novo vodstvo ÖVP

Minuli petek je bil na Dunaju redni kongres ÖVP, na katerem je prišlo do predvidenih sprememb v najvišjem vodstvu stranke.

Dosedanji predsednik ÖVP, bivši kancler dr. Josef Klaus, se je poslovil in je bil na njegovo mesto izvoljen dosedanji glavni tajnik dr. Hermann Wilhelm. Za novega glavnega tajnika stranke pa je kongres izvolil bivšega ministra in predsednika koroške ÖVP dr. Karla Schleinerja.

li predlog poslovnika, ki ga je pripravila slovenska delegacija. V poslovniku, ki je bil z malimi spremembami soglasno sprejet, je med drugim rečeno, da veljajo sklepi odbora samo za tiste dežele, katerih delegacije so se z njimi strinjale. Če sklepi presegajo pristojnosti posameznih članov odbora, jih morajo potrditi vlade ali ustrezni izvršni sveti, katerih člani so zastopani v odboru.

Med drugim so na ljubljanskem zasedanju odbora sklenili ustanoviti posebno komisijo, ki naj bi pripravila konkretne skupne propagandne akcije. Pri tem so menili, da bi kazalo usmeriti propagando v tri smeri: propagando za prebivalce vseh štirih dežel, propagando za vse štiri dežele in nastop vseh štirih dežel na tujih trgih. Komisija naj bi se sestala najkasneje čez mesec dni, in sicer jo bodo sklicali predstavniki Furlanije-Juljske krajine. Ta komisija naj bi pripravila skupen program prireditev in razmislila o izdelavi skupnega prospekta za nastop na tujih trgih. Prav tako naj bi komisija proučila tudi vprašanje skupnega nastopa vseh štirih dežel na velesejnih v drugih državah.

Na seji so med drugim menili, da bi morala ta skupna propaganda zajeti tudi tiste turiste, ki ne prebivajo v eni izmed štirih dežel, ampak pri-

hajajo tja na oddih. Njim naj bi bil na voljo potovalni priročnik z opisom izletov in potovanj, da bi jim tako olajšali ogled znamenitosti, ki jih je v vseh štirih deželah na pretek. Končno bo komisija proučila tudi vprašanje izdelave skupnega turističnega filma, medtem ko so na ljubljanskem zasedanju obravnavali tudi vprašanje skupne informacijske službe.

SE LETOS NA VIDIKU:

Začetek gradnje poslopja za slovensko gimnazijo v Celovcu

Zvezno ministrstvo za gradnjo in tehniko je sporočilo koroški deželni vladi, da je bilo za gradnjo poslopja slovenske gimnazije v Celovcu določeno ustrezno zemljišče (na križišču Reichenbergerstraße in Ebentaler Straße). Hkrati je ministrstvo dostavilo deželni vladi tudi prostorsko-funkcijski program novega poslopja, tako da je zdaj mogoče nemudoma pripraviti razpis za izdelavo potrebnih gradbenih načrtov.

Po dolgoletnih prizadevanjih, ko je bila slovenska gimnazija vse od svoje ustanovitve dalje „obsojena“ na stalni popoldanski pouk, se je vprašanje gradnje lastnega poslopja torej končno le premaknilo za važen korak naprej. Seveda je razumljivo, da bo do izdelave načrtov in pravega začetka gradnje minilo še precej časa. Toda začetek — vsaj po upravni poti — je bil narejen in tako obstajajo izgledi, da bo končno tudi slovenska gimnazija prišla do svojega lastnega poslopja.

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM OB SODELOVANJU SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE

vabi vse koroške Slovence na

SPOMINSKO PROSLAVO

25-letnice osvoboditve Avstrije in 15-letnice podpisa Državne pogodbe

ki bo v nedeljo, dne 31. maja 1970 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.

Na sporedu bodo slavnostni govor, recitacija in koncert združenih mešanih in moških pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze.

Zadnjič smo objavili sliko združenega mešanega zbora, tokrat predstavljamo združeni moški zbor Slovenske prosvetne zveze

Dan mladosti v Jugoslaviji

Tudi letos so 25. maj — rojstni dan predsednika republike Tita — praznovali po vsej Jugoslaviji kot Dan mladosti. Osrednje slavnosti so bile v Beogradu, kjer je v stadionu potekala veličastna manifestacija v znamenju gesla „Svoboda navdihuje mladost — mladost jo požlahtnjuje“. Nastopili so pripadniki najrazličnejših organizacij iz cele države, posebno množično je bila udeležena mladina, nastop folklornih ansamblov iz vseh republik pa je simbolično ponazoril bratstvo in enotnost enakopravnih jugoslovanskih narodov, skovano v narodno-osvobodilnem boju.

Predsednik Tita je ob svojem 78. rojstnem dnevu prejel čestitke in darila predstavnikov družbenih političnih in mladinskih organizacij, delovnih kolektivov in najrazličnejših ustanov iz vse Jugoslavije, pa tudi

od vodilnih državnih iz vseh delov sveta. Med številnimi delegacijami, ki so mu prišle čestitati, je bila tudi jugoslovanska košarkarska reprezentanca, ki si je ravno na predvečer Titovega rojstnega dne osvojila naslov svetovnega prvaka; košarkarji so zlato kolajno poklonili v dar predsedniku republike.

V zadnjih tednih pred dnevom mladosti je Jugoslavijo tudi letos prepotovala štafeta mladosti, s katero so v ponedeljek izročili predsedniku Titu pismo narodov in mladine. V tem pismu je med drugim rečeno:

„Dragi naš tovariš Tito, združene pozdrave in čestitke milijonov za tvoj rojstni dan ti nosijo roke in srca mladih ljudi, ki so hodili po cestah, bojiščih in gradbiščih, v kateri si ti vtikal vse svoje ustvarjalno življenje. Tako kot hodimo po tvoji poti, tudi spremljamo tvoj kažipot. Tako kot stremimo k idealom naše revolucije, tako skupaj gledamo v prihodnost, ki je prostor vedno večje revolucionarne ustvarjalnosti, kjer bomo vsi tvoji sobojevniki. Kljub svoji mladosti nesebično prenašamo svetlobo življenja in štafeto zgodovine mlajšim. Mlajši od zmage nad zavojevalci, skupaj s teboj in tvojimi tovariši-borci slavimo 25-letnico velikega zgodovinskega dejanja, v katerem so bili naši narodi v prvih vrstah častnega boja.“

V pismu je poudarjeno, da se bo mladina borila za mir in socializem — za najbolj pravičen prostor izgradnje, enakopravnosti, samoupravljanje, prihodnost, ljubezen, tovarištvo, delo, poštenje, plemenitost prebijanja in dozorevanja.

Poraba električne energije naglo narašča

Z industrializacijo, zlasti pa z razvojem kemične industrije poraba električne energije naglo narašča. To je videti tudi iz zadnjega poročila KELAG, kjer je rečeno, da se je na Koroškem poraba električne energije lani povečala za 10 odstotkov in da je preseгла 1 milijardo kilovatnih ur. Lanski porast gre v glavnem na račun povečane porabe električne energije s strani kemične industrije. Po svojem letnem poročilu KELAG pričakuje, da bo koroška poraba električne energije narasla letos za nadaljnjih 10 odstotkov.

Na Koroškem se sicer ni treba bati, da bi ob sedanji proizvodnji v prihodnjih letih električne energije primanjkovalo. Ker pa njena poraba narašča tudi v sosednjih deželah, sta se podjetji koroškega elektropodarstva odločili za pospešeno pridobivanje električne energije. ÖDK bo letos v ta namen investirala 278 milijonov šilingov, KELAG pa za udeležbo na elektrarnah in za ojačanje električnega omrežja 367 milijonov šilingov.

Glavna investicij ÖDK — 146 milijonov šilingov — je namenjena za gradnjo elektrarne Rožek-Št. Jakob v Rožu. Z gradnjo je začela že lani in za to porabila 27 milijonov šilingov. Kakor je predvideno, bo elektrarna dograjena do leta 1974 in bo imela zmogljivost elektrarne Bistrica-Bilčovs oz. elektrarne Kazaze. Istočasno ÖDK s pospešenim tem-

pom izgrajuje akumulacijsko omrežje energetskega sistema Reifceck-Kreuzeck.

KELAG, ki je poleg tega, da ima svoje elektrarne, udeležena tudi na nekaterih elektrarnah ÖDK, se je spričo naraščajočega povpraševanja za električno energijo odločila, da se bo s 15 milijoni šilingov udeležila na gradnji prve atomske elektrarne na Nižjem Avstrijskem. S tem si je zagotovila 3,3 odstotka električne energije, ki jo bo dajala ta elektrarna. Pri KELAG so si tudi edini v tem, da se bodo udeležili še na gradnji druge atomske elektrarne, za katero sedaj izdelujejo načrte. Glavnina investicij KELAG v tekočem letu je vendar namenjena ojačanju in modernizaciji električnega omrežja v deželi, ki je čedalje bolj prenapeto. Lani je bila namreč njegova zmogljivost prenapeta za eno tretjino.

Med letošnje investicije KELAG sodi tudi dograditev upravnega poslopja v Celovcu nasproti deželne vlade. To poslopje bo stalo 150 milijonov šilingov. V petih nadstropjih tega poslopja se bodo naselila druga pod-

jetja, in sicer uprava naftovoda Adria—Dunaj (AWP), Länderbank in Olivetti. Tudi koroška deželna vlada je v tem poslopju našla nekaj prostorov.

Celokupni letošnji proračun KELAG predstavlja vrednost 900 milijonov šil. S tem je nekoliko nižji od onega ÖDK, ki obsega 1 milijardo šil. ÖDK se je lani gospodarsko vidno opomogla. Njena bilanca je izkazala dobiček v višini 16,3 milijona šilingov. S tem ni le pokrila izgubo leta 1968, marveč je lahko izvedla tudi odpise v vrednosti 8 milijonov šilingov, s čemer je čisti dobiček znašal 3,3 milijona šilingov. V primerjavi z letom 1969 je ÖDK svoje investicije več kot podvojila. Nasproti lanskim 119 milijonom šilingov bo letos investirala 278 milijonov šilingov. Toda bolj kot to govori o gospodarskem obsegu in pomenu ÖDK njena lanska bilančna vsota 5,8 milijarde šilingov in pa to, da je udeležena na gradnji elektrarn na Bližnjem vzhodu in v Afriki.

Kakorkoli že gledamo na ÖDK in KELAG in kakor tu in tam godrnjamo nad draginjo električnega toka, eno je precej gotovo: koroško elektrogospodarstvo je kapitalno zelo močno. To pa je tudi pogoj za nadaljnje gradnje elektrarn in za izgradnjo električnega omrežja kot osnovnega faktorja za trdno in razvijajoče se gospodarstvo.

(b)

NA ODSEKU VRHNIKA—POSTOJNA:

Začetek gradnje hitre ceste

Konec prejšnjega tedna je predsednik izvršnega sveta Slovenije Stane Kavčič sprožil prvo mino na trasi odseka hitre ceste Vrhnika—Postojna. S tem so simbolično začeli izvajati gradnjo moderne štiripasovne avtomobilske ceste, ki bo prečkala Slovenijo od avstrijske do italijanske meje.

V otvoritvenem govoru je direktor cestnega sklada Slovenije inž. Lojze Blenkuš navedel vzroke, ki so zahtevali gradnjo hitre ceste. Omenil je, da ima Jugoslavija že po svoji geografski legi pomembno tranzitno vlogo. Vrh tega pa je Jugoslavija

vsebolj odprta in turistično zanimiva dežela. Zato pomenijo moderne ceste osnovo nadaljnega turističnega in gospodarskega razvoja. V zadnjih 15 letih se je število avtomobilov v Jugoslaviji povečalo za 18-krat, računajo pa, da bo čez 30 let prišlo po eno motorno vozilo že na vsakega tretjega prebivalca.

Blenkuš je v tej zvezi zlasti opozoril na obremenitev cestnega omrežja v Sloveniji ter omenil, da je šlo lani čez slovenske državne obmejne prehode več kot 25 milijonov vozil ali 95 odstotkov vsega cestnega pro-

meta čez meje Jugoslavije. Slovensko cestno omrežje, ki se je razvilo iz kolovoznih poti pa takšne obremenitve seveda ne more prenesti. Ob koncu je Lojze Blenkuš izrazil željo, da bi bila podobna slovesnost prihodnje leto na Štajerskem, kjer bi z odsekem Hoče—Levec nadaljevali gradnjo avtomobilske ceste.

Prvi odsek hitre ceste Vrhnika—Postojna bo dolg 32 kilometrov. Cesta bo imela dve vozišči s skupno širino 26,4 metra in bo vodila čez sedem mostov. Najdaljši most bo dolg 570 metrov.

Od 14. do 28. junija:

22. mednarodni tržaški sejem

Na letošnjem 22. mednarodnem tržaškem sejmu bo poleg velikega števila domačih podjetij z vseh področij gospodarskega udejstvovanja močnejše kot prejšnja leta soudeleženi tudi mednarodni gospodarski potenciali. Tako bodo izmed tujih držav uradno sodelovale, Avstrija, Jugoslavija, Bolgarija, Češkoslovaška, Zahodna Nemčija, Poljska in

Madžarska. Letos so najavile svojo udeležbo na tržaškem velesejmu tudi nekatere afriške države v razvoju, kar odpira Trstu možnosti posredovanja in tranzitne vloge v gospodarskem sodelovanju med afriško celino in Evropo.

V okviru svoje tradicionalne strukture kot splošna vzorčna sejemska prireditelj je tržaški sejem predvsem glede na geografski položaj Trsta razvil tudi mnogovrstna specializirana področja, izmed katerih izstopajo predvsem les, pohištvo, kava in marmor. Številne specializirane razstave so namenjene v prvi vrsti pospeševanju trgovskih stikov z državami v razvoju. Sicer pa je tržaški sejem nasploh izredno ugodna gospodarska prireditelj, na kateri se sestajajo proizvajalci in trgovci iz evropskih industrijskih držav z gospodarskimi zastopniki čezmorskih držav, prav tako pa je ta sejem ugoden kraj za navezavo in krepitev gospodarskih stikov z vzhodnimi državami.

Na letošnjem tržaškem vzorčnem sejmu bo Avstrija zastopana s kolektivno razstavo inštituta za gospodarsko pospeševanje in s posebno razstavo zveznega sveta za lesno gospodarstvo. Kolektivna razstava, ki bo posvečena področju „šport“, bo prikazala športne artikle vseh vrst, predvsem pa artikle za zimski šport ter športna oblačila za razne letne čase. Razstava zveznega sveta za lesno gospodarstvo pa bo posvečena temi „les za prosti čas in za zdravje“. Ta razstava bo med drugim prikazala savno, masivno pohištvo ter žago, ki dela po sistemu „RUHO“.

POŠIROKEM SVETU

BUKAREŠTA. — Obsežne predele Romunije, pa tudi Madžarske ter Ukrajine, so zajele katastrofalne poplave, kakršnih ne pomnijo več sto let. Pri nesrečah je zgubilo življenje na stotine ljudi, na desettisoče ogroženih prebivalcev pa so morali evakuirati. Pravijo, da bodo posledice teh poplav, ki so povzročile tudi ogromno materialno škodo, občutili še veliko let.

KAIRO. — Egiptovski zunanji minister Mahmud Riad je poslal zunanjim ministrom držav članic pakta NATO poslanice, v katerih jih seznanja z oceno egiptovske vlade o sedanjem položaju na Srednjem vzhodu in možnosti njegovega nadaljnega razvoja. Minister Riad v poslanicah opozarja na pomen tega poziva in meni, da bi vlade držav članic NATO s svojimi prizadevanji lahko prispevale k preprečitvi nadaljnega zaostrovanja položaja na Srednjem vzhodu.

PARIZ. — V Parizu je v starosti 69 let umrl za srčno boleznijo eden glavnih predstavnikov golistične levice Rene Capitant, zadnji minister za pravosodje v času de Gaullova predsedovanja. Capitant je lani, ko se je de Gaulle po izgubljenem referendumu umaknil, tudi sam odstopil iz vlade in se poslej v bolj ali manj deklarirani opoziciji proti Pompidouju aktiviral v vodstvu manjše leve golistične organizacije UDT.

BONN. — Zahodnonemški državni sekretar Egon Bahr, ki se je v Moskvi pogovarjal s sovjetskim zunanjim ministrom Andrejem Gromikom o možnostih za sklenitev sporazuma, s katerim bi se državi odrekli uporabi sile v medsebojnih odnosih, se je vrnil v domovino. Po prihodu v Zahodno Nemčijo je izjavil, da je glede prihodnjih odnosov med Zahodno Nemčijo in Sovjetsko zvezo optimist.

SAIGON. — Čete saigonskega režima so se v Kambodži vgnezdile komaj 5 km daleč od Phnom Penha. Tja so se pomaknile s prejšnjih položajev v delti Mekonga. Saigonski predstavnik je izjavil, da je bil ta premik potreben zato, da bi zavarovali glavno cesto med Saigonom in Phnom Penhom. Odkar so intervencionistične čete vrdele v Kambodžo, so imeli Američani 172 mrtvih in 678 ranjenih, medtem ko je na strani njihovih saigonskih zaveznikov padlo 600, ranjenih pa je bilo več kot 2000 vojakov.

NIKOZIJA. — Osemdeset maskiranih in oboroženih ljudi je minulo soboto napadlo policijsko postajo v Limasolu, druge Po vesteh agencije UPI so bili napadalci so razorožili petnajst policajev in jih zaprli v celice, potem ko so jim pobrali vse orožje. Po vesteh agencija UPI so bili napadalci pripadniki ilegalne „nacionalne fronte“, stranke, ki zahteva zvezo Cipra z Grčijo. Pozneje se je izvedelo, da so maskirani napadalci tudi ugrabili bivšega poročnika EOKA Christisa Trifolvisa.

RIM. — V Rimu se je končala stavka grafičnih delavcev, zaradi katere v Italiji štiri dni niso izhajali časopisi, niti niso delale tiskovne agencije. Stavka, ki nima primera v zgodovini množičnih informacijskih sredstev, je padla ravno v čas najostrejših volilne kampanje in velikih sindikalnih bojev, ki ustvarjajo v Italiji napeto politično ozračje. Od več kot 80 italijanskih dnevnikov je štiri dni izhajalo samo rimsko fašistično glasilo „Il secolo“, ki pa ima neznatno naklado.

HAMBURG. — Jordanski kralj Husein je v intervjuju za hamburško revijo „Stern“ izjavil, da Izraelci govore, da se hočejo pogajati, v isti sapi pa odklanjajo vsako razpravljanje o Jeruzalemu, ki so ga zasedli in anektirali v juniju 1967. Izraelci tudi ne kažejo nobene pripravljenosti, da bi popravili velikansko krivico, ki so jo prizadeli palestinskemu ljudstvu, pregnanemu z njegovih domačij leta 1948. „Prav zato, ker Izraelci niso dajali Arabcem nobenega upanja, se krepi revolucionarna zavest kot edini up“, je izjavil Husein.

PEKING. — Bivši predsednik Kambodže princ Sihanuk je naslovil na ljudstvo posebno poslanico, v kateri poudarja, da se bodo indokitajska ljudstva — khmersko, vietnamsko in laosko — združila ter ustvarila skupno fronto, da si tako pomagajo med seboj in vložijo vse sile, da bi iz Indokine za vselej pregnali ameriški imperializem ter bangkoške in saigonske neokolonialiste.

BEOGRAD. — Združenje dramskih umetnikov Srbije je sprejelo sklep o ustanovitvi letne nagrade „Bojan Stupica“, ki jo bodo podeljevali za najboljše režiserske stvaritve v gledaliških Srbije. S tem bodo počastili spomin prejšnji teden umrlega gledališkega umetnika Stupice.

Zveza bolniških zavarovalnic zahteva reorganizacijo bolnišnične službe

Zveza bolniških zavarovalnic v svojem zadnjem poročilu opozarja na nesorazmerno naraščanje bremen, ki jih imajo bolniške blagajne s plačevanjem prispevkov bolnišnicam za zdravstveno oskrbo svojih zavarovancev. Ti izdatki se mnogo hitreje večajo, kot naraščajo temu odgovarjajoči dohodki. Tako so bolniške blagajne leta 1969 plačale bolnišnicam 2,347 milijarde šilingov napram 2,017 milijarde v letu 1968, kar je za 330 milijonov šilingov ali 16,38 odstotka več kot leta 1968. V istem letu pa so bolniške blagajne prejele za kritje tovrstnih potreb le 2,219 milijarde šilingov. Napram 1,990 milijarde šilingov v letu 1968 so ti dohodki potemtakem narasli le za 229 milijonov šilingov ali za 11,53 odstotka.

Kot vzroke za nenehno naraščanje dnevnih prispevkov za bolnišnice navede Zveza bolniških zavarovalnic predvsem naraščanje personalnih stroškov, naraščanje cen zdravil, uporabo novih dražjih zdravil, uporabo novih zdravniško-tehničnih postopkov in aparatov, naraščanje honorarjev zdravnikov ter naraščanje cen živil. Poleg teh činiteljev pa po mnenju Zveze bolniških zavarovalnic vplivajo na povečanje dnevnih prispevkov v bolnišnicah še pomanjkljivosti, ki so regionalnega, organizacijskega in strukturnega značaja, pa tudi neresena vprašanja finansiranja, prispevkov itd.

Po mnenju Zveze bolniških zavarovalnic je te nedostatke mogoče odpraviti le s pomočjo reorganizacije bolnišnične službe, kot je to zveza predlagala v posebnem memorandumu leta 1969.

KELAG zabeležila nov uspeh

Ob koncu prejšnjega tedna je zvezni prezident Jonas izročil svojemu namenu elektrarno Fragant-Oscheniksee, ki so jo pričeli graditi leta 1963 in bo po končni izgradnji dajala pol milijona kilovatnih ur na leto. Za realizacijo tega veleprojekta so morali zajeti 16 potokov, ki napajajo 8 zbiralnikov s skupno 55 milijonov kubičnih metrov prostornine. Zgraditi so morali 28 km predorov ter položiti 25 km cevi, po katerih se bo k osmim strojnimi agregatom letno steklo nad 127 milijonov kubičnih metrov vode.

Jonas je v svojem govoru izrekel zahvalo in priznanje koroški družbi elektrogospodarstva ter avstrijskim inženirjem in delavcem za izvedbo tega velikega in pomembnega projekta in naglasil, da je KELAG za izgradnjo elektrarnega kompleksa Fragant-Oscheniksee napravila veliko uslugo domačemu gospodarstvu in s tem celotnemu narodu.

Minister za promet Frühbauer je predvsem opozoril na avstrijski vodni potencial, ki bo moral dajati Avstriji do leta 1990 nadaljnjih 400 milijard kilovatnih ur. Avstrija, ki je leta 1969 potrošila 23 milijard kilovatnih ur, bo do leta 2000 potrebovala nič manj kot 1700 milijard kilovatnih ur. Razlika bo treba pokriti s pomočjo obstoječih in novih termičnih elektrarn. Ker pa znašajo avstrijske zaloge premoga le še 70 milijonov ton in ker so računi na osnovi težkega olja pokazali, da bo z oljem v naslednjih tridesetih letih mogoče pokriti le 3,8 odstotka manjkajočega električnega toka, leži po mnenju Frühbauerja rešitev tega problema le v jedrski energiji. Kot prednosti nuklearne proizvodnje električnega toka je Frühbauer omenil manjše proizvodne stroške, možnost vskladiščenja večjih zalog jedrskih elementov v slučaju krize in ne nazadnje manjšo nevarnost za onesnaženje zraka.

Deželni glavar Hans Sima je imenoval izgradnjo elektrarne Fragant-Oscheniksee kot vrhunski dosežek koroške družbe elektrogospodarstva v njenem dosedanjem prizadevanju po izgradnji električnega omrežja v deželi. Omenil je, da čakajo na realizacijo še nadaljnji projekti, tako med drugim načrt o izgradnji še ostalih elektrarn na Dravi, ki poleg hidrocentrale v Rožeku predvideva še izgradnjo elektrarn v Borovljah in v Galiciji. Opozoril pa je tudi na projekt Malta, kije po novejših računih zopet stopil v ospredje zanimanja.

ČEZ POLETJE V LJUBLJANI:

XVIII. poletne kulturne prireditve

Že osemnajstič je Ljubljana letos prizorišče tradicionalnih poletnih kulturnih prireditev, to je vsakoletnega festivala domačih in tujih kulturno-umetniških skupin in solistov. Letošnje XVIII. poletne kulturne prireditve v Ljubljani se bodo uradno začele pravzaprav že 22. junija, vendar je bil začetek narejen že v ponedeljek, namreč s posebnim mladinskim tednom od 25. do 30. maja, kateremu bo potem sledilo še nekaj posameznih prireditev, medtem ko se bo pravi festival odvijal do konca avgusta.

Pester je že spored sedanjega mladinskega tedna, katerega prireditve se odvijajo v letnem gledališču v Križankah. V ponedeljek dopoldne se je začel s koncertom plesnega orkestra RTV Ljubljana in popoldne je ljubljanska Opera uprizorila Foersterjevo opero „Gorenjski slavček“, ki je bila na sporedu tudi v torek dopoldne, medtem ko je popoldne Slovensko ljudsko gledališče Celje gostovalo v Ljubljani

z Jurčič-Inkretovim „Desetim bratom“. V sredo dopoldne so izvajale program mladinske organizacije in popoldne se je baletni ansambel SNG Ljubljana predstavil z baletom „Navihanka“. Včeraj popoldne je bil v operi uprizorjen Donizettijev „Don Pasquale“, skupaj je popoldne sledil koncert Partizanskega invalidskega pevskega zbora. Danes bodo dopoldanski spored izvajali gojenci Zavoda za glasbeno in baletno izobraževanje in popoldne bo operni ansambel ponovil predstavo „Dona Pasquale“, jutri pa se bo mladinski teden zaključil z Goldonijevim veseloigro „Sluga dveh gospodov“, ki jo bo uprizorilo Mladinsko gledališče Ljubljana.

Danes bo v Ljubljani tudi večer jugoslovanske folklorne, na katerem bo sodeloval iz vsake republike po en folklorni ansambel. V dneh od 4. do 6. junija bo sledil jazz festival, 5. junija pa bodo v dvorani Filharmonije priredili koncert Bamberški simfoniki iz Zahodne Nemčije.

O sporedu letošnjih XVIII. poletnih kulturnih prireditev bomo po-

drobneje še sproti pisali, zato tokrat le nekaj okvirnih podatkov. Operni „repertoar“ bodo izvajali ljubljanska Opera (Verdi: Aida, Bizet: Carmen, Verdi: Trubadur, Verdi: Nabucco), mariborska Opera (Gobec: Kri v plamenih), Teatro Verdi iz Trsta (Rossini: Seviljski brivec, Puccini: Madame Butterfly) in Državno operno gledališče iz Berlina (Brecht/Weill: Sedem smrtnih grehov malomeščanov). Baletne predstave bodo imeli balet SNG Ljubljana (Čajkovski: Trnjulčica), balet XX. stoletja „Maurice Bejart“ iz Belgije in balet Državne opere iz Bukarešte; poleg tega je na sporedu še poseben baletni večer eksperimentalnega odra SNG Ljubljana.

Bogat bo tudi folklorni spored, saj bodo sodelovali folklorni ansambel iz Senegala, plesno gledališče „Chorica“ iz Grčije, folklorni ansambel „Kolo“ iz Beograda, folklorni ansambel „Beriozka“ iz Sovjetske zveze, ansambel Magnifico iz Skopja ter London Contemporary dance company iz Velike Britanije. Končno pa se bodo zvrstili tudi še razni koncerti, ki jih bodo izvajali čembalist Gunther Radhuber iz Avstrije, pihalni orkester „Milica“ iz Ljubljane, moški pevski zbor „Fideiio“ iz Zahodne Nemčije, baritonist George Goodman iz Amerike in zbor dunajskih „Sängerknaben“.

Bojan Stupica — Gojmir A. Kos

Kar dva mednarodno znana in priznana ustvarjalca je prejšnji teden izgubilo slovensko kulturno življenje: v Ljubljani je v starosti 74 let umrl znani slikar Gojmir Anton Kos, v Beogradu pa je komaj 60 let star po težki bolezni umrl inž. arh. Bojan Stupica.

GOJMIR ANTON KOS, upokojeni profesor Akademije upodabljaljoče umetnosti, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter dalj časa ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani, sodi med tiste slovenske likovne ustvarjalce, ki so se uveljavili kot slikarji novjših figurativnih kompozicij. V svojem plodnem in bogatem življenju je ustvaril številna dela, ki so doživela priznanje doma in po svetu. V povojnem obdobju pa je poleg svojega ustvarjalnega dela prenašal svoje znanje in izkušnje tudi na mlajša pokolenja likovnih ustvarjalcev. Bil je deležen tudi številnih domačih in tujih priznanj.

BOJAN STUPICA, učenec slavnega Plečnika, se je lotil gledališkega poklica ter je deloval pri vseh večjih gledališčih v Jugoslaviji kot režiser, scenograf in igralec. Bil pa je tudi eden izmed ustanoviteljev in potem ravnatelj Jugoslovanskega dramskega gledališča v Beogradu. V svojem štiri-desetletnem gledališkem delu je iz drznega eksperimentatorja postal Bojan Stupica eden najbolj zrelih gledaliških oblikovalcev ter je povsod, kjer je deloval, vtisnil nepozaben pečat svoje umetniške osebnosti. Znani angleški kritik Trilling ga je svoječasnno uvrstil med šest najboljših gledaliških režiserjev na svetu.

Za ves slovenski narod in njegovo kulturo ter umetnost pomeni smrt obeh velikih umetniških ustvarjalcev težko izgubo, vendar bo prav njuna dediščina ostala bogat vir za nadaljnji razvoj slovenske umetniške tvornosti.

OBJAVA SLOVENSKE GIMNAZIJE

SPREJEMNI IZPITI na Državni gimnaziji za Slovence bodo v soboto, dne 11. julija 1970, s pričetkom ob 8. uri.

Sprejemni izpit za 1. razred obsega slovenščino, nemščino in računstvo; izprašuje se snov 4. šolske stopnje. Za vstop v višje razrede je potreben osebni razgovor z ravnateljem šole.

Prijave za sprejemne izpite lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa pismeno na naslov: Državna gimnazija za Slovence, 9020 Klagenfurt, Lerchenfeldstraße 22.

Za izpit je treba predložiti naslednje dokumente: 1. rojstni list, 2. dokaz avstrijskega državljanstva, 3. spričevalo 4. šolske stopnje ljudske šole. Popis učenca pošlje vodstvo ljudske šole neposredno na naslov ravnateljstva Državne gimnazije za Slovence.

Ravnatelj:
dr. Pavle Zablatnik

Dunajski slavnostni tedni v znamenju dveh pomembnih jubilejev

Od nedelje naprej je avstrijska prestolnica — Dunaj — spel v znamenju tradicionalnih dunajskih slavnostnih tednov. Otvoritvene slavnosti so sicer trpele zaradi slabega vremena in so jih morali z velikega trga pred magistratom preložiti v notranjost mestne hiše, vendar so bile res slovesne in izraz tega, kako so vsakoletni slavnostni tedni pravzaprav zadeva vseh Dunajčanov. Kljub deževanju se je pred magistratom zbralo več tisoč ljudi, ki so poleg otvoritvene slovesnosti spremljali po zvočnikih; v dvorani pa so se zbrali najvišji predstavniki od mestnih očetov z županom Marekom na čelu preko članov zvezne vlade in predsednika parlamenta Waldbrunnerja do zveznega predsednika Jonasa.

Vsi govorniki — kulturni referent podžupan Gertrude Sandner, župan Bruno Marek, minister Hertha Firnberg in zvezni prezident Franz Jonas — so posebej naglasili, da potekajo letošnji slavnostni tedni na Dunaju v znamenju dveh pomembnih jubilejev: po eni strani je to 200-letnica rojstva slavnega skladatelja Ludwiga van Beethovna, po drugi strani pa 20-letnica dunajskih slavnostnih tednov.

V znamenju Beethovna bo sploh velik del pestrega sporeda letošnjih slavnostnih tednov, sporeda, ki se bo odvijal tako na osrednjih prireditvah kakor tudi na prireditvah po dunajskih mestnih okrajih. Slavnostni tedni so namreč zadeva vseh Dunajčanov in tako se vsako leto dogaja, da vsak posamezni okraj prispeva svoj del k pestri reviji naj-

različnejših kulturnih, umetniških, folklornih, zabavnih in raznih drugih prireditev. Višek vsega pa so nedvomno osrednje manifestacije, pri katerih sodelujejo slavni domači in tuji ansambli in solisti.

V okviru „Beethovnovnega sporeda“ letošnjih jubilejnih slavnostnih tednov na Dunaju nedvomno zavzema posebno mesto velika Beethovnova razstava, ki je bila slovesno odprta v ponedeljek ter bo ostala odprta vse do 30. avgusta. Na tej razstavi so iz domačih in inozemskih ustanov zbrali kopico dokumentov, ki prikazujejo življenje in delo velikega umetnika ter opozarjajo zlasti na njegovo povezavo z Dunajem. Poseben avtobus pa vozi obiskovalce skozi Dunaj do vseh krajev in poselij, ki so povezani z dejavnostjo Beethovna.

Šestič „Alpes-Orientales“

Delovna skupina vzhodnoalpskih narodopiscev, ki se je leta 1956 na pobudo Inštituta za slovensko narodopisje Slovenske akademije znanosti in umetnosti prvič zbrala v Ljubljani, se je te dni sestala že šestič, in sicer tokrat spet v Švici, v mestecu Thusis v Graubündenu. Tema sestanka je pastirska kultura v Vzhodnih

Sestanka se s slovenske strani udeležujejo poleg drugih raziskovalcev sodelavci Inštituta za slovensko narodopisje SAZU in Glasbeno-narodopisnega inštituta v Ljubljani. Prispevali bodo referate o verovanjih, šegah, pripovedništvu, pesmi, glasbilih in stavbah slovenskih pastirjev tako s planinskega kakor z ravninskega območja.

TONE SVETINA

21

UKANA

PRVA KNJIGA

Dekle se je vrglo pokonci, padlo na blazino, tesnobno kriknilo, kot bi ji šlo za življenje. Spet je govorila po nemško. Na uho so mu padle trde nemške besede, kot bi mu kdo trgala obraz s kremplji. Objela ga je temna slutnja. Nekaj je znal nemško in razumel je, da Ana imenuje nekega nemškega oficirja, majorja in da kliče mater. Sedel je k njej na posteljo in čakal. Dekle se je umirilo. Le hroplo je in z rokami stiskalo rjuho, kot delajo porodnice. Primožu se je nekje v dnu njegove zavesti zavrtiločila misel in priplavala na površje kot pekoče vprašanje: „Kaj, če so jo poslali Nemci?“ Spomnil se je razgovora z Gorazdom. Pravili so, da za take stvari izbirajo lepe in pametne ženske. Obšla ga je grenka žalost. V hipu je preletel vse, kar je bilo med njima v teh dneh. Srce je priklicalo v občutje vse njene drobne prijaznosti in odpodilo sum, ki se je kot strup razlil po njem. Ničesar več ni maral slišati. Ničesar več.

„Ana, Ana!“ jo je poklical.

Ni se zdramila. Še vedno je hropela. Stopil je k njej in jo stresel. Odprla je oči in ga začudeno gledala. Kot utopljenec se je oklenila njegovih rok in začela jokati. Studene solz ji je vrel po licih in vsa se je tresla.

„Ti si Primož, kaj je z menoj? Kje sem? Prosim, ne pusti me same!“

Molčal je in mračno zrl vanjo. Zavedela se je. Mrzli soj

njegovih oči je bil podoben fistemu, ki ga je zaznala, kadar je ubijal. Oplašil jo je, da je drhtela v tesnobni grozi.

„Primož, ne glej me tako! Prosim te, Primož, ne glej me tako! Kaj sem ti storila, da me tako gledaš,“ je ihtela.

Skušal se je dobrohotno nasmehnuti. „Ne zavedam se, kako te gledam. Nekaj si bledla po nemško. Ta govorica pa me spravlja v bes.“

„Oh, oprost! mi! Veš, da študiram jezike in znam tudi nemško. Sanjala sem o nekem nemškem frontnem filmu in nekem oficirju, ki me je pregnal. Nisem mogla bežati. Nisem mogla uiti. Pravila sem ti o teh sanjah.“

„Pustiva sanje!“ Nekoliko ga je pomirila. Govorila je tako prepričljivo, da ji je skoraj verjel. Trenutno pa sploh ni maral razmišljati.

„Na, Ana, tole ti je skuhala mamal Popij in tele praške vzemi! Kmalu se bo zdanilo in mi moramo za brigado. Četla potrebuje moj mitraljez, in Orlov bi mi zameril, če me ob pravem času ne bi bilo za njimi.“

Stegnila je roki in vzela skodelico. Trepetajoča tišina senc ju je objela. Sum je odtaval skozi črno, prašno okno v naročje jutra. Korak je obstal pred močvirjem, ki je bilo kakor nedognana ploskev v megli.

Primož pa ji je ponudil roko in rekel: „Pozdravi se!“

Polem se je sunkovito obrnil in vrata so se škripaje zaprla za njim. Prisluhnila je korakom, ki so drobili praznino. Ko je ostala sama, je privila steno. Luč je zamirala in sobo je napolnil mlečen mrak. Zjokala se je. Počutila se je osamljeno in odveč na tem svetu. Vse je šlo drugače, kakor so si zamislili, vse je šlo drugače, kakor si je zamišljala sama.

Veter je s steklenimi prsti tesnobno bobnal po oknih. Vse je postajalo nesmiselno. Zakaj si na drugi obali reke, ko me hoče odnesti voda? Čemu se odmikaš, zakaj izginjaš. Počutila se je ujeta v koščeno kletko zlih slutenj. Blo-

dila je po brezoblični planjavi, brez vode in nad njo črna krila ptic, s kljuni kot noži. Tisoč smrti na vsakem koraku.

Bila je tako slabotna in tako malo pripravljena na preizkušnjo, v katero jo je pahnilo surovo življenje.

6

Travnikarjeva mama je za Ano skrbela, kot bi bila njena hči. Kuhala ji je čaje, dajala domača zdravila in po nekaj dneh je vročica minila. Preselila se je v hišo k Travnikarjevemu očetu na peč. Travnikarju je bilo osemdeset let. Bil je močan mož, srednje rasti, žilav in odporen kakor dren. Lasje so mu rahlo siveli, oči pa je imel žive in svetle. Dekle mu je bilo všeč, čeprav ni nikdar posebno cenil mestnih ljudi. Kar pomladil se je v njeni družbi. Vse ji je razodel. Svoje veselje, svojo žalost, ponos in obup v dolgih letih življenja, ko sta na gorski kmetiji z ženo garala in skrbela za šestero svojih otrok. Pripovedoval ji je svoje doživljaje iz prve svetovne vojne, ko se je dajal v Italijo pa na Ruskem, in kako je spet prijadral v domače kraje. Kar naprej pa ji je hvalil sina Jerneja, listega, ki je že enainštiridesetega leta šel s komandantom Gorenjske, z Gregorčičem, in se boril v Cankarjevem bataljonu. Pravil ji je, da so bili večkrat pri njih, in kako sta se s španskim borcem Gregorčičem pogovarjala za to mizo, na tej peči, o revoluciji, dokler ga ni pokosila nemška strojnica na Lipniški panini, kjer je padel tudi njegov sin. Fantje so odšli v hosto, on in hčerka Tinka pa sta vozila hrano na Jelovico.

„E, Travnikar, ta ne odneha,“ je dejal in si nabasal pipo.

„Ne napihuj se, oče, saj vidiš, da imaš vse kosti trhle in polne revmatizma,“ ga je mirila mati, ki je živela pri mizi.

„Tiho, stara! Če me ujeziš, grem po pihalnik in v brigado.“

Pesem UPZ „Emil Adamič“ navdušila

Učiteljski pevski zbor Slovenije „Emil Adamič“ je na slovenskem dnevu razstave didaktike obveznih šol Alpe-Jadran, katero so tokrat pripravili v Celovcu, izvedel kulturni del. Učiteljski pevski zbor pa je to priložnost izkoristil tudi za obisk pri koroških Slovencih.

Slovenska prosvetna zveza je gostom omogočila, da so se v petek zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu srečali s slovenskimi učitelji. Tam jih je pozdravil predsednik SPZ Hanzel Weiss, medtem ko se je za prisrčen sprejem zahvalil predsednik UPZ „Emil Adamič“ Jaka Majcen.

V soboto so pevci gostujočega zbora napravili izlet po Koroški. Ob tej priložnosti so obiskali tudi našega skladatelja in harmonizatorja Pavla Kernjaka, ki je tega obiska bil zelo vesel. Ob slovesu je zboru poklonil dve svoji novi skladbi.

Zvečer je UPZ „Emil Adamič“ bil gost Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ v Železni Kapli, kjer je v dvorani nove glavne šole priredil celovečerni koncert. Pod vodstvom zborovodje prof. Branka Rajšterja je zbor najprej izvajal skladbe domačih in tujih avtorjev. Drugi del koncerta je zbor posvetil slovenski narodni pesmi in so poslušalci slišali vrsto najbolj znanih in priljubljenih pesmi. Obiskovalci tega večera so bili deležni izredno lepega pevskega užitka, ker je zbor posamezne pesmi izvajal tako dovršeno in v mojstrski interpretaciji zborovodje, da so poslušalci z nenehnim aplavzom izprosili ponovitve nekaterih pesmi.

Že v prejšnji številki smo zapisali, da Učiteljski pevski zbor letos praznuje 45-letnico svoje ustanovitve in da večina učiteljev, ki v zboru sodelujejo, vodi tudi svoje pevske zборе. Zato je tudi kvaliteta tega zbora izredno visoka in je zbor doma in v tujini dosegel visoka priznanja.

Pred koncertom, katerega sta se udeležila tudi jugoslovanski konzul v Celovcu Sreten Dražič in predsednik ZSO dr. Franci Zwitter, je gostujočemu zboru izrekel dobrodoščilo predsednik SPD „Zarja“ Peter Kuhar. Za dobro organizacijo koncerta, predvsem pa za toplo sprejemanje pesmi, se je občinstvu v imenu gostov zahvalil predsednik zbora Jaka Majcen.

Po koncertu so pevci bili povab-

ljeni k Brunarju v Lobnik, kjer jim je društvo pripravilo večerjo in družaben večer. Na tem večeru je gostom spregovoril predsednik ZSO dr. Franci Zwitter ter jih seznanil s težavami, s katerimi se srečuje slovenski človek na Koroškem. Na-

Mariborski pisatelji in pesniki so brali v Železni Kapli

Komaj dan po uspešnem nastopu UPZ Slovenije „Emil Adamič“ smo pri nas v Železni Kapli spet imeli goste iz Slovenije. Tokrat so se nam pri Brunarju v Lobniku predstavili pisatelji in pesniki iz Maribora. Literarni večer je naše Slovensko prosvetno društvo pripravilo na pobudo Slovenske prosvetne zveze v Celovcu. Njen tajnik je navzočim uvodoma obrazložil, zakaj se je SPZ odločila, da predstavnik slovenske besedne umetnosti iz Maribora potom SPD „Zarja“ tokrat predstavi prav v Železni Kapli: to je SPZ storila predvsem zato, ker v okolici Železne Kaple živi več koroških literarnih ustvarjalcev in ker so le-ti v okviru sodelovanja med Društvom slovenskih pisateljev in SPZ že večkrat gostovali v Mariboru.

Občinstvu se je najprej predstavil pisatelj Janez Švajncer, nato pisatelj-

kazal je tudi želje in možnosti, kako matični narod predvsem moralno lahko pomaga krepiti narodno zavest koroških Slovencev.

Ob slovesu so vsi izrazili željo po ponovnem srečanju bodisi tu ali onstran meje.

ca Nada Gaborovič, za njima pa še pesnika Slavko Jug in Branko Rudolf. Pri občinstvu so vsi našli izredno dober sprejem. To pa predvsem zato, ker so brali take stvari, ki smo jih vsi razumeli. Zlasti sta navdušila Slavko Jug in Branko Rudolf, ki sta s svojimi otroškimi pesmicami in hudomušnimi verzmi vzbudila še osebno zanimanje in pozornost.

Ob zaključku se je gostom iz Maribora za lep kulturni užitek zahvalil predsednik „Zarje“ Peter Kuhar in ob tem izrazil željo, da bi pisatelji iz Maribora kmalu spet prišli v Železno Kaplo. Nato je mariborskim gostom pod vodstvom Vladimira Prušnika še zapel društveni pevski zbor.

Za izredno pozornost in topel sprejem se je v imenu gostov zahvalil Janez Švajncer, ki je tudi predsednik

Letovanje naših otrok na Jadranu

Tudi letos bo letovala ena skupina otrok iz Koroške na morju, in sicer v Savudriji od 18. julija do 8. avgusta t. l.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo pismeno prošnjo, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že bil na letovanju in kolikokrat. Tej prošnji je treba priložiti:

- zadnje šolsko spričevalo,
- priporočilo krajevne prosvetne ali združne organizacije,
- osebno izkaznico s sliko in
- režijski prispevek za dokazano socialno potrebne otroke šil. 500.— (za ostale je treba plačati šil. 1.000.—)

in vse skupaj poslati do najkasneje 30. junija 1970 na naslov: Počitniška kolonija, Gasometergasse 10, 9020 Celovec - Klagenfurt.

Vožnjo do Ljubljane in nazaj plača vsak udeleženec sam.

Posebno opozarjamo, da posameznih dokumentov ne sprejemamo. Za prijavljenega velja šele otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi dokumenti. Po 30. juniju ne sprejemamo več prijav.

Za vsakega otroka je treba poleg navedenih dokumentov oddati tudi **zdravniško spričevalo**, ki pa ne sme biti izstavljeno prej kot 10 dni pred odhodom skupine na letovanje. Iz zdravniškega spričevala mora biti razvidno, da je za otroka letovanje na morju priporočljivo. **Šele ko prejmemo to spričevalo, velja otrok za dokončno prijavljenega.**

Otroci uživajo na letovanju zdravstveno zaščito, ki obsega:

- primerno sanitarno oskrbo pod vodstvom zdravnika,
- prvo pomoč in zdravstveno nego za lažja obolenja,
- v težkih primerih takojšnji prevoz v najbližji zdravstveni zavod.

Otroci pri zavodu niso zdravstveno niti nezgodno zavarovani. Zato morajo starši v slučaju bolezni povrniti stroške bolnice sami, v kolikor jim jih ne nadoknadi zavarovalnica, pri kateri so zavarovani.

Za osebno izkaznico otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. Otroci, ki so bili že tri in večkrat na letovanju, bodo upoštevani samo v primeru, da bo še kakšno mesto prosto. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku in po predložitvi zdravniškega spričevala dobili pismeno obvestilo in potrebna nadaljna navodila.

Opozarjamo, da je število otrok, ki jih lahko sprejmemo, omejeno in da bodo otroci sprejeti po vrstnem redu prijav in po zdravstveni ter socialni potrebi.

PARTIZANSKA GROBIŠČA NA KOROŠKEM

Kotmara vas

Na severni strani pokopališkega zidu v Kotmari vasi je vzidana marmornata plošča, v katero je vklesan naslednji napis: „Večna slava trem padlim partizanom, padlim 9. 5. 1945 pri Kotmari vasi v borbi proti fašizmu za svobodo Slovenske Koroške“.

Ti trije borci, ki so pokopani v Kotmari vasi, so nepoznani in so padli ob Humberškem gradu v borbi z ostanki SS-divizije „Prinz Eugen“, ki se je umikala iz Jugoslavije in so jo sestavljali belogardisti, četniki in ustaši, hlapci tretjega rajha.

Prekop iz mesta, kjer so padle začasno pokopali, je bil 30. marca 1947. Te svečanosti in spreved od St. Kandolfa na pokopališče v Kotmaro vas je spremljalo veliko število domačega prebivalstva, zastopnikov slovenskih organizacij in duhovnikov. Pogrebne obrede je opravil pokojni č. g. župnik Košir, ki je ob odprtem grobu padlih partizanov spregovoril naslednje besede: „Ne vemo vaših imen, dragi junaški bojovníki, toda vemo, da ste se nesebično borili za našo svobodo, zato je bilo vaše trpljenje naše trpljenje. vaše hrepenenje naše hrepenenje, vaši cilji naši cilji in vaša borba — borba nas vseh za to našo zemljo, v kateri boste sedaj počivali“.

KOT ŽRTVE SO PADLI V BORBI ZA NASI

društva pisateljev v Mariboru, in ob tem dal poudarka velikemu pomenu sodelovanja med koroškimi pisatelji in pisatelji v matični domovini. Ob zaključku svojih prisrčnih besed je Janez Švajncer povabil koroške pesnike in pisatelje na protiobisk v Maribor, ki naj bi bil letos v jeseni.

Obirsko

Iz doslej neznanih vzrokov je v soboto zvečer v gospodarskem posloplju Strožkove domačije na Obirskem izbruhnil požar in uničil celo gospodarsko poslopje. Razen tega je ogenj uničil 6000 kilogramov sena in vse kmetijske stroje. Vendar je požarni brambi kljub pomanjkanju vode uspelo preprečiti, da bi se požar razširil še na druge objekte.

Posestnik Lesjak je ob tej nesreči utrpel 250.000 šilingov škod. Sigi Lesjak je v soseščini zelo priljubljen gospodar in je tudi pevec v domačem pevskem zboru, zato z njim ob tej hudi nesreči sočustvujejo vsi domačini, zlasti pa pevci in prosvetaji.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

vabi na lepo ljudsko igro

„R O Ž M A R I N“

s katero bodo v soboto 6. junija 1970 ob 8. uri zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu gostovali igralci prosvetnega društva iz Loma pri Tržiču. S tem nastopom prosvetaji iz Loma vračajo obisk našim igralcem, ki so bili njihovi gostje.

Ljubitelje odrskih prireditev prisrčno vabi

društveni odbor

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

Zunaj je vznemirljivo zalajal Tacek, ki je bil privezan na dolgi verigi pri hlevu. Travnikar se je vznemiril.

„Tinka, pogledj, kaj je zunaj!“

Hčerkica, dvajsetletno, rdečelično dekle, je odhitela ven in kmalu vsa prepadena pritekla nazaj:

„Ala, Nemci gredo proti hiši.“

Stari Travnikar je skočil s peči, si nataknil škornje in z vso naglico oblekel suknjič, klobuka pa ni več utegnil iskati.

„Jera, jaz jih ne bom čakal.“ Odprl je vrata in že so ga ženske videle, kako je tekel skozi vrt v senožet in naprej proti hosti.

„Ana, hitro v posteljo in belo brisačo si priveži okoli glave!“ je vzdihnila mati. Strah, ki je prevzel domače, je omrtvil tudi Ano. Mati in Tinka sta brezglavo tekali po hiši, ne da bi vedeli kaj počeli. Ana je odbrzela po stopnicah, se slekla in zlezla v posteljo.

Zunaj je odjeknilo nekaj kratkih, topih rafalov in pes Tacek je piskajoče zacvilil, nato pa utihnil. Nemci, ki so domačijo obkoljevali, so zagledali moškega, ki je bežal proti gozdu.

„Banditi! Roke kvišku! Stoj!“ so tulili.

Travnikar se ni zmenil za klice, ne za zelence, ki jih je zagledal na vseh straneh med drevjem. Tekel je in težko sopel. Pozabil je na revmatizem in na vse, le v goščavo je želel priti. Dosegel je gozd, ko ga je spekle v ramenu, toda on je še bežal. Zaslišal je pasje tajanje in črna volčja zverina se mu je pognala na ramena in ga podrta. Nad seboj je zagledal odprto žrelo, polno ostrih zob in smrdljiva pasja sapa mu je puhtela v nos. Zgrabil je psa za vrat in ga z vso močjo pritisnil k sebi. Pes je praskal, šapal, grčal in nazadnje že cvilil. Potem je Travnikar začutil močan udarec v tilnik in izgubil je zavest. Nemški vojak, ki ga je s puškinim kopitom udaril, je za ovratnik odvrlel podiv-

janega psa. Pristopila sta že dva policista, zgrabila Travnikarja za roke ter ga vlekla čez senožet in skozi sadovnjak k hiši, ki so jo Nemci obkolili. Pred hišo so ga vrgli na tla kot vrečo, kjer je obležal. Podoficir je šel poročat oficirju, ki je vodil kazenski oddelek.

„Dobro. Obudite ga, da bo govoril! Pripravite vse, da ga obesimo in da požgemo to banditsko gnezdo!“ je malomarno zamahnil oficir z orokavičeno roko, ne da bi trenil z očmi.

Nekaj Nemcev s podoficirjem na čelu je vdrlo v hišo, da bi jo preiskali. Nekdo pa je prinesel vedro vode in ga pljusnil Travnikarju v obraz. Ko se je moč zavedel in premaknil, se je skušal dvigniti. Pristopil je policist, ga preobrnul na trebuh, mu pokleknil na hrbet in mu zvezal roke. Tako je obležal z obrazom, zakopan v sneženo brozgo. Belogardist, ki je pripeljal Nemce k Travnikarju, se je razkoračil pred njim in dejal:

„No, Travnikar, prasec rdeči, sedaj boš imel sovjetsko republiko. Rdečega petelina v slemenu in za vratom zanko. Če nočeš živ zgoreti, ti svetujem, da poveš, kam je odšel bataljon, ki si ga vodil po skrivni stezi na Jelovico, kje so ranjenci in bolnica?“

Travnikar se je zganil in ga pogledal. Obraz, podoban buldogu, se mu je zazdel znan, in ni odmaknil od nje ga oči.

„Kaj buljiš vame tako neumno kakor zaklan vol. Mar me ne poznaš? A?“

Spomnil se ga je po glasu. Fant, ki je služil pri ženini sestri v dolini za hlapca. Zahajal je v farovž. Pred leti so ga na neki veselici njegovi fantje premlatili, ker jih je izžival. Slišal je, da je pri belih in da vodi Nemce po vaseh.

„Na, svinja rdeča, da se me boš spomnil!“ Zazibal je svojo okorno nogo in ga brcnil v rebra, da mu je bilo, kot

bi mu strgal drob. Za hip je izgubil sapo, potem pa je izbruhnil:

„Pretepaj zvezanega starca! Čakaj, da te moji sinovi dobe v pest! Tudi za to boš plačal!“

„Še groziš mi, stari bandit. Na!“ ga je znova brcnil belogardist. „Zakurili ti bomo pred očmi, zima je tu. Potem pa se bodo hodili tvoji sinovi gret k pogorišču.“

Razgovor in mučenje je prekinil oficir, ki je potreboval tolmača.

Oficir in še dva policista so s pištolami v rokah stopili v izbo. Pri peči je sedela mati, zgrbljena in pepelnato siva v obraz. V rokah je imela rožni venec in molila. K njej se je stiskala hčerkica Tinka in na glas jokala.

„Kje so banditi?“ je zavpil belogardist.

Nista mu odgovorili. Mama ga je dobro poznala. Ko niso ničesar zvedeli, so se odpravili po stopnicah. Ana je zaslišala votle korake. Bili so vedno bliže. Nenadoma so se vrata sunkovito odprla in cev pištole se je namerila vanjo. Zgrabila je rjuho in odejo in si ju potegnila k obrazu. Oficir in policist sta vstopila. Začutila je oholi oficirjev pogled.

Ni mogel skriti presenečenja v drobnih ribjih očeh. Skušala je biti ravnodušna, kar je zdražilo oficirja, ki je bil vajen, da so ga sprejemali s strahom in trepetom.

„Kaj delate tukaj?“ je vprašal nemško in rezko, kot je imel navado dreti se nad vojaki.

Molčala je in ga mimo gledala v oči, le s koticami ust se je nasmehnila njegovi važnosti. Obstal je, potem pa besno kriknil:

„Tolmača, takoj!“

Belogardist je pritekkel v sobo.

„Vprašajte to žensko, kaj tukaj počne in kdo je?“ Belogardist jo je nevrno gledal, ko mu je povedala, da je na obisku.

O kralju, ki se ni mogel smejeti

Živel je nekoč moder in plemenit kralj. Karkoli je on storil — podložniki so ga posnemali. Če je nosil rdečo obleko z rdečimi gumbi in z zelenim ovratnikom, so vsi njegovi podložniki nosili rdeče obleke z rdečimi gumbi in zelenimi ovratniki. Če je kralj imel velik črn dežnik, da bi branil svojo kraljevsko glavo pred žgočim soncem, so njegovi podložniki imeli črne dežnike, da si obvarujejo glave pred sončnimi žarki. Če je kralj za zajtrk jedel piškote z jagodami, je vsakdo v kraljestvu jedel isto.

Ni bilo modrega in zlahtnega dejanja, katerega bi kralj ne bil mogel izvršiti. Razen enega: kralj se ni znal smejeti. Če se pa kralj ni smejal, se tudi podložniki niso smejali. Zato v vsem kraljestvu ni bilo vselega obraza. Ni bilo slišati tenkega hehetanja niti širokega smeha in seveda ne krepkega ho-ho-ho.

Ker pa je bil kralj dober in moder in plemenit, se je čutil nesrečnega, ker se ni znal smejeti. Zato je v svojem dvorcu dal razobesiti razglas: „Podaril bom 100 zlatnikov tistemu dvornemu služabniku, ki bo privabil na moje ustnice nasmeh.“

Sto zlatnikov za en sam nasmeh! Kraljevi služabniki so od veselja poskakovali, seveda z resnimi obrazi. Vsi so premišljali, kako naj kralja razveselijo.

Prvi je poskusil kraljevi burkež. Pripovedoval mu je mnoge smešne, toda kralj se ni zasmejal. Nato je poskusil še drugače: izlegoval je svoj jezik, da je bil dolg kot kravata, migljajal je z nosom na vse strani, križal je pogled in plesal po prstih. Kralj se ni zasmejal.

Prišel je na vrsto kraljev umetnik. Povlekel je iz žepa kos papirja in narisal nekaj nanj.

„Veličanstvo, ali mi lahko poveste, kaj je to?“ je vprašal kralja.

„No ja, to je podobno hribčku.“

„Nikakor ne,“ je rekel kraljevi umetnik.

„To so vaša usta, vedno poveznjena navzdol namesto navzgor. Sedaj bom obrnil sliko narobe: Sedaj pa zglej, da se smejete. Vaše kraljevsko veličanstvo bi se moralo postaviti na glavo.“

„Pa naj bo,“ je rekel kralj.

Postavil se je na glavo. Tedaj mu je krona zletela z glave in padla na tla. Prav tako so mu začeli padati zlatniki iz vseh žepov. Kar pa je bilo najslabše: vsi dvorjani so se postavili na glavo.

„To ne bo šlo,“ je končno izjavil kralj. Za duhovito zamisel pa je vendarle dal dvornemu umetniku pet zlatnikov.

Ker mu dvorjani niso znali privabiti nasmeha na ustnice, se je kralj obrnil na podanike. Tako so postavili razglase na trge vseh večjih krajev in vasi kraljestva.

Nihče ni imel poguma, da bi se oglasil na kraljevem dvoru. Čeprav je bil kralj dober in plemenit, je bil tudi strog in ljudje so se ga bali.

Nekega dne je kralj odložil kraljevski plašč in krono in je šel med ljudi. „Morda bom zvedel, kaj ljudje govore o mojem razglasu,“ je pomislil.

Ustavil je nekega dečka, rekoč: „Ali kaj misliš na kraljev razglas?“

Deček je odgovoril: „Zakaj bi mislil na to, ali se kralj more smejeti ali ne? Mi, podaniki, bi se prav lahko. Končno, tudi če je kralj dober, moder in plemenit, je precej neumno, da ga mi v vsaki stvari posnemamo!“

„Prav tako mislim kot ti,“ je rekel kralj.

Vso pot do dvorca je globoko premišljeval o tem, kar mu je povedal mladi deček. Ko je prišel tja, je dal razglasiti: „Od tega dne dalje prepovedujem vsakemu podniku, da me posnema. Jejite, kar hočete, oblačite se, kakor vam je drago in smejte se, če to želite!“

Sprva se je bilo podanikom težko navaditi, da mislijo s svojimi glavami. Toda počasi so se tega naučili. Če je kralj oblekel zelen plašč z rdečimi gumbi in rumenim ovratnikom, so nekateri drugi ljudje nosili sirove obleke s črnimi gumbi in belimi ovratniki.

Če je kralj imel velik moder dežnik, da je čuval svojo kraljevsko glavo pred žgočimi sončnimi žarki, so drugi ljudje hodili okrog brez dežnikov, ker niso potrebovali kaj takega, da bi čuvali svoje navadne glave pred soncem. Če je kralj za zajtrk jedel ribe, so drugi ljudje jedli ocvrta jajca s slanino ali kaj drugega.

In, verjemite ali ne, ljudje so se začeli smejeti. Spočetka je bilo videti le redke nasmejane obraze, pozneje pa je bilo vedno pogostejše čuti hihitanje in krohot mnogih podanikov.

In ko je kralj videl vse te nasmejane ljudi, si res ni mogel pomagati drugače, kot da se je še sam začel smejeti.

Od tistih dni so se vsi ljudje v kraljestvu smejali: kajti če je kakšna stvar na svetu, katere se ne more vzdržati, je to prav gotovo smeh.

Le poskusite sami, če ne verjameste!

Škrat

*Tam, kjer so čeri,
tam, kjer temen gozd leži,
tam so bele hiše tri —
škrat Rožiček v njih živi.*

*V prvi hiši je zlato,
v drugi hiši je srebro,
v tretji hiši pa proso —
je za pičico Koko.*

*Ptičica Koko skrbi,
da izve, kdo priden ni;
kogar ne priporoči —
tega škrat ne obdari.*

Hlebec

To sem menda že kdaj povedal, da v moji mladosti kruha ni bilo na pretek. Nikoli si nisem drznil, da bi si ga sam vzel, moral sem ga prositi. Če sem ga dobil, so bili kosi dokaj tenki, a pogosto se je glasilo: „Tam so suhe hruške.“ Ali pa: „Kmalu bo poldan, počakaj na kosilo!“

Suhih hrušk nikoli nisem zametal, vendar mi je bil ljubši kruh. In stokrat ljubši kot kosilo s kislim zeljem in močnikom. Pogosto sem razmišljal, kako bi prišel do njega.

Včasih se mi je ponudila priložnost, da sem se zatekel k nedolžni zvijači.

Obiskala nas je teta ali strina ali botra in obsedela v izbi. Tedaj so položili pred njo

hlebec kruha, da si ga ureže. Urezala si ga je za drobljanec, kot se je spodobilo, in ga med pogovorom počasi grizla.

Tisti hlebec me je bodel v oči. Bil je velik, da je pokrival četrto mize, z razpokano skorjo, bel od moke. Imel je tako moč, da me je potegnil k teti, strini ali botri.

Usedel sem se zraven nje in jo pogledoval v obraz, le zdaj pa zdaj so mi oči ušle tudi na hlebec. Vsaka teta, strina ali botra ni razumela mojih pogledov. Ta ali ona je mislila, da ji na ta način razkazujem svojo ljubezen. „Priden, pobiči!“ je rekla in me pobožala po laseh. Tej ali oni pa se je le posvetilo, kaj imam za bregom. Tudi maček tako gleda človeka, kadar prisi.

„Ali bi rad kruha?“ me je vprašala. Prikimal sem in plaho pogledal očeta.

In strina ali botra mi je odrezala kruha. Ne samo drobljanec kot sebi, ampak cel kos. Sedel sem v njenem varstvu in ga drobil med zobmi. Pri tem mi ni bilo čisto lahko pri srcu. Pri nas so bili dokaj strogi glede lepega vedenja. In jaz se v tem primeru nisem najlepše vedel. Tega sem se zavedal.

Nekoč, ko sem zmlel svoj kos kruha in je strina odšla, je oče vstal s svojega čevljarškega stolca. Vzel je cel hlebec in mi ga porinil pod nos.

„Na, najej se, da drugič ne boš ljudem zijal v usta,“ je rekel in zopet sedel.

Razumel sem. To je bil očetov način pouka brez trdih besed. Osramočen sem obsedel pred razpokanim hlebcom. Zdelo se mi je, da se mi škodoželjno reži. Tiho sem se pobral iz hiše.

Poslej nisem več sedel h kaki teti, strini ali botri in jo gledal proseče kot maček. Če me je pogled na hlebec kruha le preveč dražil, sem rajši pobegnul iz izbe in grizel suhe hruške.

France Bevk

Kokoš je našla tri zrna

Kokoš je nekoč našla 3 pšenična zrna. Hotela je zrna vsejati v zemljo. Poklicala je mačko, gos in prašička. Vprašala jih je:

„Kdo mi bo pomagal zrna vsejati!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa sama opravila,“ je dejala kokoš in je pšenično omlatila.

Potem je vprašala: „Kdo mi bo pomagal zrna zmleti!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa sama opravila,“ je dejala kokoš in je pšenično požetila.

„Kdo mi bo pomagal pšenično požetiti!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa kar sama opravila,“ je dejala kokoš in je pšenično požela.

Potem je vprašala: „Kdo mi bo pomagal klasje omlatiti!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa kar sama opravila,“ je dejala kokoš in je pšenično omlatila.

Potem je vprašala: „Kdo mi bo pomagal zrna zmleti!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa kar sama opravila,“ je dejala kokoš in je pšenično zmlela.

Potem je vprašala: „Kdo mi bo pomagal speči kolači!“

„Jaz že ne!“ so rekli mačka, gos in prašiček.

„Bom pa kar sama opravila,“ je dejala kokoš in je spekla kolač.

Potem je vprašala: „Kdo mi bo pomagal kolač pojediti!“

„Jaz! Jaz! Jaz!“ so zavpili mačka, gos in prašiček.

Kokoš pa jim je odgovorila: „Sem morala sama sejati, žeti, mlatiti, mleti in peči — bom pa še sama kolač pojedla!“

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA —

„Laže,“ je dejal oficirju. „To ni kmečko dekle. Partizanka je ali kurirka. Morda celo aktivistka.“

„Povejte ji, da vemo, da laže. Če ne bo spregovorila resnice, jo bomo požgali z javko vred,“ je strogo rekel oficir in uničujoče mahnil z roko.

Ana se je prezirljivo nasmehnila grožnji in dejala belogardistu: „Povejte gospodu oficirju, da nemška armada ne pobija neoboroženih civilistov in tudi ne nedolžnih ljudi.“

Oficir je jezno stisnil ustnice in zacincal z nogami. Nesramna ravnodušnost ga je razjezila. Poslal je vse tri dol in naročil, naj pripravijo vse za požig.

Ko sta ostala sama, ji je dejal:

„Vi znate nemško. Ne znate skriti, da je tolmač nepotreben,“ se je premeteno nasmehnil. Potem je premolknil in jo poželjno gledal. Sklenila je, da bo s komedijo nadaljevala.

„Malo razumem.“

„Ali ste partizanka?“

„Ne, nisem.“

„Toda, kaj ste?“

„Navadna ženska.“

Stopil je k postelji. Z drzno kretnjo je potegnil z nje odejo in jo razgalil. Obležala je, ne da bi se ganila. Njegov pogled se je lepil po njenih nogah, bokih, vratu in videti je bilo, kako mu je kri zaplavala v glavo. Sunkovito se je obrnil, stopil k vratom in jih z nervoznim gibom zaklenil. Vrnil se je k postelji, postal, kot bi okleval, potem pa je z obema rokama, pohlepno kakor ptič, hlasnil po njej. To je napravil s takim veseljem, kot seže človek po dragoceni stvari, ki je izgubljena obležala na cesti. Začutila je hlad njegovih rok okoli svojih bokov. Potem pa je segel po prsih, nogah, ona pa se ni zganila. Njeno telo je bilo kot otrplo in brez občutkov. Le obraz ji je sijal v skrivnostnem miru.

Medtem so vojaki mater in Tinko prignali pred hišo. V izbo in v vežo so nanosili goro slame. Travnikarja pa so spravili pokonci. Ko je mož zagledal ženo in hčer, se je zravnal in izpljunil kri. Kljubovalno so mu zasijale oči.

„Jera, če ostaneta živi, povej fantom, kdo nas je pokopal!“

„Molči, prasec!“ je zarohnel nanj belogardist in ga s pestjo udaril v obraz, da je padel. Dvignili so ga zopet pokonci. S poslednjimi močmi je obstal na nogah, uporno strmel v vojake in si želel samo to, da bi prišel Svarun z brigado. Vedel je, da jih ne bo. Kadar je bila brigada v robeh, Nemci niso upali iz doline.

Podoficir in belogardist sta pripeljala Travnikarja pod jablano pred hišo. Neki vojak je prinesel pručko, drugi pa se je ukvarjal z vrvjo, jo odmeril dva in pol metra in napravil zanko.

„Tako. Stopi na pručko boljševik, da ti pomerim zanko!“ ga je sunil beli v rebra.

Podoficir pa je poklical iz gruče vojakov dolgina, ki je bil višji kot Travnikar na pručki, ta mu je pomeril zanko okoli vratu. Vrgel je vrv prek veje, potem pa mu jo je za poizkus malo zategnil in popustil.

„Lepo. Kar dobro. Zelo dobro!“ so se šalili policisti v gruči okoli njih.

Travnikar jih je gledal, gledal, pa jih ni videl. Videl je svoj dom in za njim gozdove, senožeti, gore v snegu. Oči je imel motne. Solze so mu zdrsele čez razorana lica in se stekle s stezami krvi, ki je curkajala iz razbitih ustnic. Ničesar ni čutil, ker je odhajal. Objemal je svoj dom s spomini. V tej divjini se je s strmino in gozdom spoprijelo nekaj rodov Travnikarjev. Njegov duh je grebel po pepelu preteklosti. Spopadli so se s naravo in napravili so otok življenja sredi gozda, daleč stran od ljudi in naselij. Garali so in umirali. Večkrat je razmišljal o tem, kaj je

pognalo prvega Travnikarja, da je prijel sekuro, skrčil gozd, zoral njivo, stesal trame in napravil hišo. Zakaj se je naselil tako visoko? Ali je bil to strah pred ljudmi? Ali želja po samotji? Ali želja, da bi bil bliže zvezdam, bogu ali komu? Tudi sam se je zaljubil v samoto blizu vrhov, v senožeti med grapami, kjer so v pomladnih dneh klokočale v tokove narasle vode, kjer so črički peli v tople poletne noči, ko je na livade hodil čakati srnjaka. Kot studenci skrivnih žil iz globine zemlje so mu vrele misli. Vstajale so slike iz spomina, zablesteli v zlatem soncu košenic in padale v temo pozabe. Vse je bilo kakor včeraj. Takrat jo je pripeljal iz doline. Kadar se ji je stožilo po dolini, sta jo gledala z vrhov. Jera je bila dobra kot naročja njegovih njiv. Z njim je vzljubila košenice z jezeri dišečih trav in mu rodila fante. Leto za letom fante. In bil je vrisk okoli hiše. Rasli so mu hitreje kot drevesa v frati, kjer je posekal, da je dogradil hlev. Svetlje sanj se je usulo, veter bo raznosil pepel. Gozd bo zarastel senožet. Črna rana bo zasekana v zemljo. Samo zaprl bo okno in bo na daljni poti. Razprl je nosnice in globoko vdihnil hlad gozdov, ki ga je prinašal veter.

„Ata!“ je kriknila Tinka in se pognala med vojake, ko mu je Nemeč položil vrv okoli vratu. Nekdo jo je prestregel in jo udaril po ustih, da se je sesedla v nemočem joku. Mati si je z rokami zakrila oči in šepetala: „Gospod Bog! Usmili se nas! Usmili se nas!“ In zdelo se ji je, da ni boga, ki bi se jih usmilil, da izgublja tla pod nogami in se nekam pogreza. Travnikar, ki je začutil vrv okoli vratu, je stal zravnan na pručki, miren in molčeč. Pripravil se je umreti, ponosen in nepremagan.

Živina v hlevu je zateglo mukala, kot bi slutila, kaj se dogaja. Vse se je razmikalo v neznane razsežnosti in se stekalo v vedro sluzaste teme. „Nisem bil skala brez odmeva,“ je pomislil. „Še so štirje v hosti: Francelj, Janez,

Kdaj in kje lahko kadimo?

Čprav je kajenje danes zelo razširjeno med moškimi in ženskami, tudi pri kajenju ne gre brez pravil olike. Tako ni ravno prav, če zlasti ženska kadilci na cesti. Sicer pa velja, da ženska lahko kadilci povsod tam, kjer je dovoljeno tudi moškim.

Četudi smo v prostoru, kjer je dovoljeno kaditi, ni odveč, če smo obzirni do slabotnih in bolehnih. Nedostojno je celo v restavraciji, če sedimo za isto mizo s tujim človekom in prižgemo cigareto, ko on je. Zelo neollikano je, kdor z desnico nosi brano k ustom, v levici pa drži gorečo cigareto. Med obedom je bolje, da ne kadimo. Če pa v večjih premorih med serviranjem posameznih jedi gostitelj prižge cigareto, je to dovoljeno tudi gostu.

Ne smemo kaditi v čakalnici pri zdravniku, v otroških in bolniških sobah, v muzeju, na koncertu, v gledališču, v galeriji, kar je treba še posebej poudariti, zaradi nevarnosti požarov — ne v hlevih, na senikih, v garažah, v suhem gozdu in seveda povsod tam, kjer napisi opozarjajo na to. Ne le olikano vedenje, tudi varnostni predpisi terjajo, da so kadilci disciplinirani. Dalje je nespodobno kaditi v spalnici, kjer spi več ljudi, ker ne vemo, ali so vsi kadilci ali ne, in ker je kajenje v takem prostoru zdravju škodljivo. Olikan človek tudi doma v svoji spalnici ne kadil. Duh po tobaku se tako zajeda v posteljnino in obleko, v zavese in preproge, da sobe ni mogoče nikoli temeljito prezračiti.

V tuji hiši ne prižgite cigarete, dokler vam je ne ponudijo, ali ne začno sami kaditi oziroma dokler vam tega ne dovolijo. Vendar nikar ne prižgajte cigarete za cigareto.

Kdor ne pozna toliko olike, da ne ve, da s prižgano cigareto ne sme vstopiti v stanovanje, ne v pisarno, mu lahko to za zmeraj prepričljivo poveste. Naj počaka pred vrati, dokler ne pokadi do kraja ali ne ugasne cigarete. To je pravica vsakega dostojnega človeka.

Gost, ki pride na obisk, bo s hitrim pogledom takoj opazil, ali je v sobi pepelnik ali ga ni. In če je redek gost in ve, da v stanovanju ni nikogar, ki bi kadil, se bo premagal in počakal. Prav tako je treba biti obziren do gosta, ki vas obišče, ko ravno kadite; cigareto odložite na pepelnik, in ko ste gosta prosili za dovoljenje, ali mu ponudili cigareto, lahko kadite dalje.

Olikan moški v spremstvu ženske ne bo kadil.

Če ste na obisku in vam ponudijo cigareto, jo vljudno odklonite, ali pa vzemite in se vljudno zabvalite. Če vam ponudijo močnejšo cigareto kot ste je vajeni, se zabvalite in vprašajte, če smete kaditi svoje cigarete, ker so lažje. Od ponujenih cigar ali cigaret ne vzemite več kot eno. Če gostitelj ponudi gostu cigarete, naj ne pozabi tudi na pepelnik. Kdor ponudi cigarete ali cigare, odpre celo škatlo oziroma tobačnico.

S cigaro ali pipo v ustih ni olikano govoriti. Preden spregovorimo, vzemimo cigareto iz ust. Prav tako je neollikano pozdravljati z roko, v kateri držimo gorečo cigareto.

Pepela ne otesajte na podstavke krožnikov ali na kake robove. Cigareto je treba ugasniti

Nekaj o namizni posodi

Namizna posoda je v glavnem iz porcelana in stekla.

Iz porcelana so krožniki, skodelice, skledice ter veliki servirni krožniki ali plošče.

V novejšem času nadomešča porcelanasto posodo tudi posoda iz raznih umetnih mas, deloma pa tudi iz stekla.

Krožnikov uporabljamo več vrst. Globoki so za juho, plitvi za meso in priloge. Plitve uporabljamo tudi za podstavke jušnim krožnikom, jušnikom, raznim skledam itd. Ker jih uporabljamo tako vsehstransko, jih imenujemo tudi servirne krožnike.

Desertne krožnike uporabljamo za sladice, sadje, sir, solato, za odlaganje kosti, za kruh in za podstavke skodelicam.

Za začetne jedi uporabljamo malo manjše krožnike, kot so plitvi, a malo večje kot so desertni.

Skledice so raznih oblik in velikosti. Okrogle uporabljamo za prikuhe, oplate pa za solate.

V omačnici damo na mizo omake ali sok od pečenke. Če nimamo omačnice, damo to v skodelico.

Skodelice s podstavki uporabljamo za kavo, čaj ali čokolado.

Porcelan umijemo v raztopini detergenta in vroče vode. Sode ne uporabljamo, ker je preostra. Posebno škodljiva je barvam in srebrnim ter zlatim vzorcem na porcelanu. Kadar spravljamo boljši porcelan za dalj

časa, denemo med posamezne kose mehak papir, da preprečimo praske.

Steklo je mizi v okras le, če je popolnoma čisto, da se sveži in lesketa. Če je steklenina maslna, jo umijemo v mlačni milnati vodi ali v vodi z detergentom. Soda steklo razjeda, zato je ne uporabljamo. Najlepše se steklena posoda sama osuši. Če je potrebno, osvetlimo posodo še s čisto krpo, s katero ne brišemo druge posode.

Kozarcev uporabljamo več vrst. Za vodo in navadno vino imamo kozarce običajnih oblik. Za bela in rdeča vina uporabljamo čaše na pecljih, za desertna pa je oblika ista, le kozarci so nekoliko manjši. Kozarci

Hrana rastlinskega izvora

Včasih slišimo: „Meso? Ne, jaz ne jem mesa. Uživam samo rastlinsko hrano.“ Nekateri se strogo držijo takšne diete, vendar je tudi dosti takšnih, ki se štejejo za prave vegetarijance, v usta ne vzamejo prehranbenega proizvoda živalskega izvora.

Pri prehrani samo z rastlinsko hrano nastajajo precejšnje težave pri oskrbi organizma z maščobo. Rastlinski proizvodi so z izjemo oljaric zelo revni z maščobo. Vsečina maščobe v njih ne preseže 1—2 odst. Človeški organizem pa potrebuje vsaj 60—70 gramov maščob na dan (24 ur). Da bi dobili toliko maščob iz rastlinske hrane, bi je morali pojesti pet kilogramov. To seveda ni mogoče. Res je, da bi lahko kdo ugovarjal, da bi orehi, mandeljni, soja, če bi bili vključeni v prehrano, zadovoljili potrebe organizma po maščobi, toda ti proizvodi niso vsem in vedno dostopni.

Najpogosteje jedo vegetarijanci hrano brez maščob. V takšnih primerih začne uporabljati organizem lastne maščobne rezerve. To na koncu koncev vodi do kršitev reda v presnavljanju. Stvar je v tem, da je normalna izmenjava snovi mogoča samo, če dobiva organizem vsakodnevno skupaj z ostalo hrano tudi maščobe. Pri daljši časa trajajoči prehrani brez maščob izgubi organizem sposobnost presnavljanja obilice maščob in postane na ta način bolj sprejemljiv za arteriosklerozo.

Pri prehranjevanju organizma s samo rastlinskimi proizvodi se tudi krši polnovrednost beljakovinske prehrane. Življenjsko potrebne aminokisliline v našem organizmu se ne sintetizirajo. V hrani rastlinskega izvora jih je zelo malo. Največ jih je v beljakovinah živalskega izvora, v mleku, jajcih, mesu, ribah.

Ena izmed oblik sodobnega vegetarijanstva je uživanje surove hrane. Mislijo, da je to zdravilno sredstvo pri mnogih kroničnih obolenjih. Pristaši uživanja surove hrane trdijo, da pomeni kuhati ali peči hrano kvariti proizvode ali zniževati njihovo vrednost. Vsekakor je tisti, ki se je obsodil na uživanje surove hrane, postavil svoj organizem v zelo težke pogoje.

Organizem potrebuje popolno beljakovinsko prehrano, to je beljakovine živalskega izvora.

Drobni nasveti

■ Zadah v omarah in predalih je neprijeten. Ugotovili ste ga kljub temu, da ste omare dobro zračili in očistili. Pomagajte si tako, da namočite krpo v raztopino hiperperanganata ter z njo omaro in predale ponovno dobro zbršete. Na enak način lahko odstranite z rok neprijeten duh po kuhanju in pomivanja posode.

■ Če vam je meso rahlo zadišalo, potem ga za deset minut potopite v slabo raztopino precejšenega kamiličnega čaja. Po tem ga dobro operite v hladni vodi.

■ Duh, ki ga širi prekipela hrana, se prav hitro razširi v vse stanovanjske prostore. To lahko preprečite na ta način, da z nožem takoj postrgate s štedilnika prekipelo tekočino, potem pa ga posujete z mešanico kisa in soli.

v pravem času in ne čakati, da se vam začno žgati prsti. Od cigarete ožgani prsti so zelo neestetskega videza.

Dobro vzgojen kadilec ima vselej pri sebi ogenj, da ne nadleguje drugih s prižiganjem.

Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA — Tone Svetlina: UKANA —

Joža in Tine. Vrnili se bodo in nekdo bo začel, kakor prvi Travnikar, znova. Travnikarjevih ne bo konca.

Belogardist je že nekajkrat zanihal z nogo, da bi brnil pručko, toda Travnikar se ni zmenil zanj, ne za njegove sramotilne besede.

Oficirja pa ni hotelo biti iz hiše. Ko je presenečen opazil, da se mu deklica predaja kakor mrtva stvar, ga je razjezilo. Dejal je s tresočim glasom:

„Hočete biti moja? Lepi stel! Zelo ste mi všeči! Pripravljen sem vam rešiti življenje in vas spustiti, ne glede na to, da nekaj tvegam. Vi ne spadate k tej družini, ki je moram pobiti. Končno mi je prav vseeno, kdo stel!”

Ana je molčala in ga opazovala s priprtimi očmi, kako mu je ustnica podhrlevala, tako nekako kakor Bogdanu, in v želodcu ji je postalo slabo. Najraje bi se dvignila in ga udarila v obraz. Ostala je negibna in premagala je gnus. Ko je spet stegnil grabežljive roke, pa je rekla:

„Gospod poročnik, vi ne boste napravili ničesar!”

Oficir se je za korak odmaknil od nje, ona pa se je dvignila in se zagnila z odejo. Prišel je k sebi in globoko vzdihnil.

„Kdo ste, da mi branite izpolniti povelje?” se je nato hladno zasmejal in se negotovo prestopil.

„Če ga izpolnite, boste nosili posledice, ker sem vas opozorila. No, in kar ste nameravali z menoj, je to tudi po zapovedi vašega poveljstva? Gotovo poznate pomen gesla: Beli orel. Če ga poznate, se vam brez skrbi predstavim: Moje ime je Helga.”

Gledal je vanjo kakor v prikazen. „Saj to je blazno, je zajecjal. „Slutil sem, da imate nekaj arijskega v sebi, našega, domačega, kar me je tako prevzelo, da sem si vas pozelel. Oprostite mi, Helga. Saj razumete, kaj je vojak na pohodu. Kakor pes, ki ga spustite z verige,” se je opravičeval oficir, ji poljubil roko in se predstavil kot po-

ročnik Bönke. „Veste,” je nadaljeval, „dokaj nerodno je voditi kazenski oddelek. Nič kaj častno, še manj pa lahko opravilo. Naših je okoli sto padlo v teh hribih. In ti kmetje pomagajo bandi, zato bomo požgali nekaj teh gnezd, ki so najbolj nevarna. Dobili smo poročila, da je stari od hudiča in da ima pet sinov v hosti.”

„Lahko vam dam točnejše podatke. Prefirano je, kar poročajo beli. Nekaj dni se že zdravim pri teh ljudeh. Nič ne žel od hiše. Stari govori le o živini in o gozdovih. Fantje niso vsi v hosti. Trije so v mestu. Ženska moli od jutra v noč. To niso slabi ljudje. Za politiko se ne brigajo.”

„Rad vam verjamem, Helga. Toda kljub vašemu dobremu namenu moram izpolniti povelje. Smo v vojni. Povelje je povelje. Kvečjemu da starega ustrelimo, namesto da ga obesimo, če vam je ljuba.”

Njegova izjava jo je zmedla. Spomnila se je Wolfovih besed: „Mi se borimo z ljudstvom, ne le s političnim gibanjem.” Do sedaj je videla dovolj, da je razumela praktični smisel tega kratkega stavka. Užalostilo se ji je srce ob misli na Travnikarja, mater in hčerko.

„Gospod Bönke, ne storite tega! Vi poznate majorja Wolfa v štabu na Bledu.”

„Dobro. Pred nedavnim je bil pri nas. Smo enota, ki izpolnjuje njegove zamisli.”

„To me veseli. Jaz pripadam njemu in imam posebno tajno nalogo. Če požgete ta dom, me spravite v veliko nevarnost in s tem tudi mojo nalogo, od katere si major mnogo obeta. Toliko, več vam ne smem in ne morem povedati.”

„Razumem vas, Helga. Napisali mi boste poročilo za majorja in opisali situacijo! Več me ne zanima, ker se ne vrtim rad v zadeve drugih.”

„Hvala! Prav to sem vam hotela reči!”

Dal ji je blok in pero in se opravičil, da mora k vojski, da ne naredijo kakšne neumnosti. Ko je zaprl vrata, se je

za šampanjec imajo visoko in ozko ali široko in plitvo čašo. Za likerje dajemo na mizo male kozarčke, za pivo, limonado, malinovce in brizganec pa visoke kozarce, ki so proti dnu zoženi.

Za streženje s pijačami imamo še steklenice za vino in vrče za vodo in pivo.

Na steklenih krožnikih serviramo mrzle sladice, francosko in druge solate. Steklene skledice in skledice pa nam rabijo za kompot, pa tudi za solate. Navadno jih postavimo na primerno velike steklene ali porcelanaste krožnike.

Poznamo še skledice in drugo posodo iz posebnega stekla, v katerih jedi lahko pečemo ali kuhamo in jih potem kar v njih tudi prinesemo na mizo. Taka posoda je vedno bolj priljubljena in v rabi. Je iz jenskega stekla.

Vegetarijanska dieta jih izključuje iz prehrane, organizem pa je prisiljen biti zadovoljen samo z rastlinskimi beljakovinami. Iz surovih rastlinskih proizvodov je še bolj težko izločiti beljakovine kakor iz kuhanih, praženih ali pečenih. Vzrok za to je celuloza, ki je tako groba in povzroča pri prebavi surove rastlinske hrane toliko težav, da se njena vrednost močno zmanjša.

Čprav je rastlinska hrana bogatejša z mnogimi biološko dragocenimi snovmi, sodobna znanost o prehrani ne priporoča izključnega uživanja surove hrane. V tem pogledu je moč govoriti o začasnih ukrepih zaradi zmanjšanja tolstosti ali pri kakšnih drugih obolenjih.

Osnovna pravila

Z A Z D R A V E Z O B E

● Hrana naj bo bogata rudninskih snovi in vitaminov in takšna, da jo je treba krepko žvečiti. Lepljiva hrana in sladkarije pospešujejo zobno gnitoba!

● Po vsaki jedi, toda vsaj zjutraj in zvečer, si moramo zobe temeljito očistiti s svojo krtačko in z dobro zobno pasto. S krtačko gremo v smeri dlesni proti zobem! Ne pozabimo nato splakniti ust!

● Od tretjega leta starosti moramo vsakega pol leta k zobozdravniku, četudi so zobje videti zdravi! Kadar nas začno boleti, je največkrat že prepozno!

● Stiskanje zob in škripanje z njimi je škodljivo. Praviloma naj se zobje ne stiskajo niti takrat, kadar so usta zaprta.

● Zobje in dlesni ne smejo biti nenaravno obremenjeni (sesanje palca pri otrokih, grizenje svinčnika ipd.).

● Mlečne zobe moramo prav tako negovati in zdraviti kakor stalne!

● Vsako luknjico v zobeh je treba čimprej zadelati. Glede mlečnih zob se posvetujemo z zobozdravnikom!

oddahnila. Skočila je k oknu in zagledala Travnikarja z zanko okoli vratu. Slisnilo jo je pri srcu. Beli lasje so mu plesali v vetru. Bil je zamaknjen v gore. Solze so se ji vllile po licih.

Tedaj je prišel poročnik Bönke med vojake in ukazal: „Razvežite moža in snemite mu zanko!” Sneli so mu vrv in nekdo mu je prerezal vezi na hrbtu. „Znosite slamo nazaj v hlev in peljite ljudi v hišo! Zmotili smo se o teh ljudeh. Znova sem pregledal papirje. Ta hiša ni prava.”

Belogardist je prišel preden razočaran.

„Gospod poročnik, to je prava hiša. Tako rdeče ni na vsem pobočju. Jaz sam poznam tega starega boljševika. On ve, kje je bolnica.”

Poročnik Bönke pa je pobesnel:

„Izginite mi izpred oči! Nisem vas vprašal za svet in ne za pojasnilo, vi norec. Če nočete vtakniti glave v zanko ali dobiti krogel v usmrajena čreva!”

Belogardist se je potuhnjeno odvrnil v ozadje, policisti pa so brez besede izvršili povelje. Travnikar je kot v sanjah sedel v hiši in gledal mater in hčer, ki sta drhteli od joka. Nemški oficir pa se je vrnil s tolmačem. Rezko je povedal:

„Ker v vaši hiši nismo našli ranjenih partizanov, ne municije in opreme, za kar ste bili prijavljeni pri oblasteh, vas pomilostimo. Če boste sodelovali z banditi, se vrnemo in vam požgemo.”

Potem so še vprašali, v kakšnem sorodstvu je Ana in obljubili, da se bodo prepričali, če so njihove navedbe resnične.

Ko se je poročnik Bönke vrnil k Ani v sobo, je imela že napisano. Wolfu je sporočila, da gre vse v redu in da si je v bojni enoti pridobila zaupanje, materi in Meliti pa, da se ima kar dobro v gozdovih.

(Se nadaljuje)

PRVI DAN

Ko se je Marija nenadoma poročila z Dorianom Weissom, so ji vse prijateljice postale v trenutku nevoščljive. Postal je žena tako slavnega dramatika, saj to je moral biti že raj na zemlji ter izpolnitev vseh želja in sanj. V to je bila prepričana celo Marija.

Tega njenega mnenja ni mogla podreti novica, ki jo je Dorian izustil med poročnim kosilom. Takrat je namreč izjavil, da bosta morala predvideno poročno potovanje odložiti. Dorian je namreč dobil idejo za novo komedijo in moral jo je čimprej vreči na papir. Zato je bil ves čas poročnega kosila v mislih odsoten: ukvarjal se je z idejo o novi igri in pri tem popolnoma pozabil na svojo novo in ljubko ženičko. Marija je ugotovila, da jo je mož pustil na cedilu, zato se je poskušala nasmehnila vsaj svojemu sosedu na desni. S tem je hotela pokazati, kako srečna je, vendar se ji ni posrečilo. Mož na njeni desnici se zanjo sploh ni niti zmenil. Na poročno kosilo je prišel s prijateljico.

Naslednje jutro je bil Dorian pri zajtrku globoko zamišljen. Potlej se je oglasil in izjavil, da bo dobil po kosilu obisk, ki bo ostal pri njiju do večera, šel pri tem s konico nosu skozi njene lase, kar je pomenilo, „daj mi poljubček“, ter izginil v svoj kabinet. Marija ga je še slišala, kako je telefoniral, čeprav so bila vrata v kabinet trdno zaprta.

Njena čustva so bila prizadeta, saj je morala že prvi dan zakona nastopiti kot vestna gospodinja, ki bo morala sprejeti prve goste. Ureditev stanovanja je ni skrbela, glede tega se je lahko popolnoma zanesla na staro Johanko, ki jo je pripeljala s seboj v zakon. Zato pa je še pred kosilom odšla nakupovati in kupila: dve steklenici sladkih likerjev za dame, steklenico whiskyja in steklenico brandyja, zraven še nekaj steklenic sode in nekaj sladkega in slanege peciva (pri čemer sploh ni vedela, koliko gostov bo prišlo v hišo), dva zmrznjena piščanca, različne priloge na sendviče — na koncu pa še šopek rož.

Domov se je vrnila točno za ko-

silo. Dorian je po celodnevem udarjanju po pisalnem stroju prišel iz svoje jazbine, se z razmrščenimi lasmi usedel za mizo, spregovoril nekaj konvencionalnih stavkov, se hladnokrvno lotil kosila, pri čemer sploh ni vedel, kaj nosi v usta, in še preden je prežvečil poslednji grizljaj, je hotel od mize — vendar se je v zadnjem trenutku premislil, se spomnil svojih obveznosti, se vrnil k Mariji, ji zopet zaril nos v lase, ji rekel „ljubica!“ ter zginil, tokrat dokončno.

Kmalu nato je nekdo pozvonil. „Pa vendar ni kdo že izmed gostov?“ se je Marija prestrašena vprašala. Ni še imela pripravljene čaja pa tudi drugih stvari ne. Toda že so se odprla vrata, vstopil je mladenič nedoločene starosti, nekje med dvajsetimi in petdesetimi leti. Bil je plešast, vendar je zalo nosil brado, na sebi je imel karirast suknjič, rdečo srajco, škotsko kravato in slovesne, temnoprogeaste hlače. Mož, ki se za Marijino navzočnost sploh ni zmenil, je planil za pisalno mizo, se usedel in vprašal: „Si naredil?“

„Nič nimam,“ je odgovoril Dorian. „Danes sploh nisem v formi.“

„Tudi jaz ne,“ je odgovoril plešasti bradač. Nato sta se oba zatopila v molk. Gost je vrgel levo nogo čez desno koleno, si s kormolcem podprl brado in si začel zamišljeno gristi nohte. Marija se je nevsiljeno usedla na prost del stola, obloženega s papirji, in gledala zdaj enega zdaj drugega moškega. Celih petnajst minut je bilo v sobi tiho. Potlej se je zgodilo: gost je položil levo nogo na tla in vrgel desno nogo čez levo koleno, si uprl z drugo roko brado in si začel zamišljeno gristi nohte.

Spet je minilo četrť ure. „Ali si že v formi?“ je vprašal gost.

„Ne. In ti?“

Gost je nemo odkimal z glavo. Zdaj se je Mariji zadel ugoden čas, da se vmeša v pogovor, pa je vprašala:

„Povej mi, Dorian, kdaj bodo pravzaprav prišli novi gosti?“

„Kakšni gosti?“ je radovedno vprašal mladoporočenec in se zadržal v ženo.

„Saj si rekel, da bomo danes dobili obisk.“

„Obisk? Ne vem, kaj misliš. Aha no, jaz sem pri tem mislil na tegale Lexa!“ Pri tem je z glavo pokazal v smeri gosta. „Danes popoldne misliva pisati novo komedijo.“

„Kdo pa je sploh to?“ je nenadoma vprašal lastnik škotske kravate.

„To je moja žena.“ Je razložil Dorian.

„Sploh nisem vedel, da si poročen,“ se je čudil Lex in se pri tem poskušal nasmehnilti Mariji.

„Saj sem poročen šele od večeraj,“ je dodal Dorian, „to sem ti pozabil povedati.“

„Nič hudega,“ je zabrundal Lex in se spet poglobil v premišljevanje.

„Ali naj potlej prinesem čaj kar sem?“ je Marija še enkrat poskušala opozoriti možka na svojo ek-sistenco.

„Izključeno!“ je ostro protestiral Lex. „Nobenega čaja ne potrebujem!“

To je bilo preveč za Marijo. „Kaj pa vi mislite?“ je začela kričati. „Kako pa ravnate z mano? Mislite, da sem vaša služkinja? Ti pa sediš tukaj ko kakšen omahljivec in mi razkazuješ tega nesposobnega človeka! Mar misliš, da...“ Z enim gibom je vrgla na tla skladovnico papirjev. Dorian je hotel rešiti kristalno kroglo, ki pa je padla z mize in se razbila na tisoč koščkov, kar je Marijo pognalo v naslednjo akcijo. Prijela je vazo in jo treščila v kot... potlej pa otrpnila. Oba možka, ki sta jo najprej presrašeno gledala, sta zdaj planila v krohot. Do solz sta se smejala in se talkla po bedrih. Dorian je prijel največji kos razbitega stekla in ga zagnal v steno.

„Čudovito!“ je kričal gololasec. „Naposed smo vsi v formi! Ali tvoja žena piše na stroj?“

„Da, pa še zelo dobro!“ je rekel Dorian in privkrat pozorneje pogledal ženo. „Lepo te prosim, ljubica, pojdi po pisalni stroj, pomagala nama boš.“

Na pol onemela je Marija šla v svojo sobo in prinesla pisalni stroj. Ustvarjalca sta jo nestrpnost pričakovala. „Usedi se!“ ji je rekel nežno Dorian. Napiši, prosim: Ko se zavesa dvigne...“

Po hodniku je pritekla stara Johanka, pomolila glavo skozi vrata in vprašala, če hočejo čaj.

„Nobenega čaja ne potrebujemo,“ so zatulili vsi trije.

PRIPIS:

Weissova in Lexova komedija je imela velikanski uspeh.

DRUGI PRIPIS:

Marijin zakon je ostal srečen.

R. H. Hassberger

Smeh stoletij

V francoskem parlamentu je imel neki poslanec neskončno dolg in neskončno nepomemben govor. Tedaj je ministrski predsednik pripomnil svojim sosedom:

„Govoriti in nič povedati je za nekatere politike izredna prilžnost, da izrazijo svoje misli.“

V razdobju boja za žensko enakopravnost se je neki poslanec silno zavzemal za ženske pravice. Naposled je ves razvnet zaklical:

„Sploh pa je med moškimi in žensko zelo majhna razlika!“
Tedaj je nenadoma vstal sivolas konservativec in med vihar-nim odobravanjem vzkliknil:

„Naj živi razlika.“

Ko je bil slavni pisatelj Anatole France izvoljen v Akademijo, ga je princesa Mathilde povabila na slavnostno večerjo. Toda povabljenec ni dosti mislil na to, pozabil je in se domislil svečanosti šele zadnji trenutek. Zato je prišel k princesi celo uro prepozno. Ko se je skušal opravičiti, je bila gostiteljica zelo milostljiva.

„Vaša nefočnost me celo veseli,“ je dejala. „Niste namreč prišli eno uro prepozno, ampak cel teden prezgodaj.“
Povabljen je bil za naslednji terek.

V O L T A I R E

Zgodba o dobrem brahmanu

Na svojih potovanjih sem spoznal starega brahmana, res prav modrega moža, polnega duhovitosti in hudo učenega; povrh je bil še bogat in prav zato še modrejši; zakaj, ker ni ničesar pogršel, mu ni bilo treba nikogar varati. V hiši so se mu spretno sukale tri lepe žene in se trudile, da bi mu bile všeč; in kadar se ni zabaval s svojimi ženami, se je posvečal modroslovju.

Blizu njegove hiše, ki je bila lepa, bogato okrašena in obdana s prijetnimi vrtovi, je prebivala stara pobožna Indijka, bedasta in prav revna.

Nekega dne mi je dejal brahman: „Zelel bi, da nisem bil rojen.“

Vprašal sem ga, zakaj. Odvrnil mi je: „Štirideset let se učim, to je štirideset izgubljenih let; druge ljudi poučujem, a sam ničesar ne vem; sve to mi polni dušo s tolikim občutkom ponižanja in studa, da mi je življenje nezno: rodil sem se, živim v času, in vendar ne vem, kaj je čas; sem na neki točki med dvema neskončnostima, kakor pravijo naši modrijani, a nimam niti pojma o večnosti; sestavljen sem iz gmote; mislim, a nikdar nisem mogel dognati, od kod izvira misel; ne vem, ali je razumnost v meni nekakšna preprosta sposobnost, kakor ta, da znam hoditi, prebavljati, in ali mislim z glavo takisto, kakor prijemam z rokami. Ne le da mi je izvor mojih misli neznan, skrito mi je prav tako tudi, izhodišče mojih kretenj: ne vem, čemu sploh živim, a vendar me vsak dan sprašujejo o vseh teh stvareh: odgovarjati moram; nič pravega ne vem odgovoriti; govorim mnogo in ostajam zmešan in osramočen nad samim seboj, brž ko končam.“

Še mnogo huje mi je, kadar me sprašujejo, ali je Višnu rodil Brahma ali pa sta oba od ve-

maj. Bog mi je za pričo, da o tem prav ničesar ne vem, in to se dobro opaža v mojih odgovorih. „Ah, častitljivi oče,“ mi pravijo, „poučite nas, kako je to, da zlo preplavlja ves svet.“ V enakih škripcih sem, kakor tisti, ki me sprašujejo: časih jim pravim, da je na svetu vse v najlepšem redu; toda vsi tisti, ki so jih vojske čisto uničile in pohabile, mi tega ne verjamejo, jaz sam pa prav tako ne. Skrijem se doma v kot in moja radoznalost in nevednost me pritisneta k tlom. Prebiram naše stare knjige, a te mi samo še zgostijo mrakove. Govorim s tovariši: nekateri mi odgovarjajo, da je treba življenje uživati in se iz ljudi norčevati; drugi mislijo, da vedo neke reči, in se izgubljajo v pretiravanjih, vse to pa le pomnožuje mučno čustvo, ki me navdaja. Časih bi se domala pogreznil v obup, če pomislim, da na kraju vseh mojih preiskav le ne vem, od kod prihajam niti kaj sem, kam grem, niti kaj bo z menoj.“

Dušečni ustroj tega dobričina me je navdal z resnično skrbjo; ni ga namreč bilo ne razumnejšega ne iskrenejšega človeka mimo njega. Domel sem, da kolikor jasneje je bilo njegovo spoznanje in kolikor občutljivejše njegovo srce, toliko bolj nesrečen je bil.

Še tisti dan sem videl staro ženo, ki je stanovala v njegovi sosesčini. Vprašal sem jo, ali je ni nikoli zaskrbelo, ker ne ve, kako je ustvarjena njena duša. Vprašanja niti dobro razumela ni: nikdar se še ni bila niti za trenutek razmislila nad nobenim teh vprašanj, ki so vznemirjala brahmana; iz vsega srca je verovala v preobrazenje Višnuja, in če si je le kdaj pa kdaj mogla preskrbeti malo vode iz Gangesa, da se je mogla umiti po predpisih, se je imela za najsrečnejšo vseh žensk.

Sreča tega ubogega bitja me je vsega prevzela. Vrnil sem se k modrijanu in mu dejal: „Kaj vas ni sram, da ste nesrečni, medtem ko biva prav ta trenutek pred vašimi vrati star avtomat, ki sploh nič ne razmišlja in zadovoljno živi?“

„Prav pravite,“ mi je odgovoril, „stokrat sem si bil dejal, da bi bil srečen, če bi bil tako bedast, kakor je moja sosedka, a vendar ne bi hotel take sreče.“

Ta brahmanov odgovor je napravil name globlji vtis od vsega drugega; izpraševal sem se in spoznal, da prav zares tudi jaz sam ne bi hotel biti srečen, če bi moral biti bedast.

Predložil sem stvar modrecem in bili so mojih misli.

„Ampak v takšnem načinu mišljenja je vendar naravnost divje nasprotstvo: kajti navsezadnje, za kaj pa gre? Da bi bili srečni. Mar ni vseeno, ali imaš kaj duha ali pa si bedak? Še več: vsi, ki zadovoljno žive, zagotovo vedo, da so zadovoljni; tisti, ki razmišljajo, niso tako gotovi, da prav razmišljajo. Jasno je torej,“ sem dejal, „izbrati si ne smemo zdrave pameti, že zato ne, ker je tudi ta zdrava pamet v določeni meri vzrok naših nesreč.“

Vsi so bili enih misli z menoj, a vendar nisem nikogar našel, ki bi hotel pristati na tako kupčijo in hotel postati bedak zato, da bi bil zadovoljen. Iz tega sem spoznal, da srečo sicer zelo cenimo, a pamet še bolj.

Ampak če vse to premislimo, se nam zdi, da je zelo nespametno ceniti pamet bolj od sreče. Kako bi se moglo pojasniti to nasprotje? Kakor vsa druga. O njem se da dovolj govoriti.

Šmarnice

Bila je krasna majska nedelja. Kot nalašč za izlet v naravo. Kljub lepemu vremenu pa je bila Mojca že vse dopoldne slabe volje. Danes je v sosednji vasi ples. Vsa dekleta iz vasi bodo tam s svojimi fanti, novejšimi seveda. Oh ta dekleta, kako bitro menjavajo fante. Kar tri v enem mesecu. Pri vsakem zatrjujejo, da je zadnji, a Mojca dobro ve, da, preden bo mesec okoli, bodo imele že drugega. Da, vsa dekleta iz njene vasi imajo fante, le ona, Mojca, še ne, čeprav je stara „že“ sedemnajst let. Niti sedaj ne, ko je maj, mesec ljubezni. In zato je bila Mojca žalostna.

Takoj po kosilu je rekla mami: „Mama, po šmarnice grem. Tako krasen dan je, saj bom kmalu nazaj.“ Mati ji ni branila, saj je vedela, kaj jo žene od doma. Rada bi se razvedrila tam v samotni, v miru, pri svojih najljubših cvetlicah. Druga dekleta so hodila v mesto v službo, ona pa je ostala doma, ker je bila edinka in ker matere ni mogla pustiti same, kajti oče je umrl, ko je bilo dekletu tri leta. Od tedaj sta živeli sami na majhni kmetiji, ki ju je za silo preživljala.

Ko je Mojca prišla na kraj, kjer so cvetele šmarnice, je sedla pod košate macesen in opazovala svojo vasico in vso dolino tja do mesta, ki se je košatilo v ozadju. Vso dolino so obdajali visoki hribi, porasli z gozdovi. Daleč v ozadju so se blesteli vrhovi gora, še vedno pokriti s snegom. Prav ima mama, je grenko razmišljala, ko pravi, da sem preveč zamišljena, preveč zrela za svoja leta, preveč poštena. Ah, saj ni mogoče, da bi fantje hoteli samo lahka dekleta, ki so tako pokvarjena. Nekeje mora biti fant, ki mi bo rekel: „Ljubim te!“ In to morda prav sedaj v maju, mesecu ljubezni.

Tako je bila zaverovana v to misel, da ni slišala korakov za svojim hrbtom. Sele, ko je začutila dve močni roki čez oči, se je zdrznila. „Si se prestrašila, Mojca?“ jo je prijazno nagovoril sosedov fant, Dobravčev Janez. „Ja, malo se mi je hotelo zadremati,“ je plaho odgovorila. Stal je pred njo, postaven in lep fant kot princ iz sanj.

„No, ti bom pa jaz malo čas krajšal, če ne boš huda. Vedno si mi bila všeč,“ je nadaljeval, „pa se te nisem upal nagovoriti, ker si bila tako plaha. Danes pa, ko sva se tako po naključju sešla, ti bom razodel nekaj, kar nisem še nobeni doslej. Rad te imam in če hočeš postati moje dekle, Mojca?“ Potne kaplje so mu orosile čelo, ko je čakal njenega odgovora.

Brez besed mu je na prsi pripela šopek šmarnic, simbol njene ljubezni, in mu podala roko. Njena sreča je bila prevelika, da bi mogla govoriti. Vse so povedale njune oči, a srci sta goreli v majski ljubezni. Z roko v roki sta stopala proti vasi. Na razpotju sta se le težko poslovila.

Zdaj je tudi Pečjakova Mojca verjela, da je mesec maj res mesec ljubezni. Toda zavedala se je tudi, da je ljubezen najlepša, dokler vesta zanjo le dva.

Ivanka Kres

RADIO PROGRAM

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 16.00, 17.00, 18.45, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 6.40 Jutranja opažanja, 6.45 Vesele melodije, 7.20 Jutranja gimnastika, 7.25 Jutranja glasba, 8.05 Jutranja glasba, 9.00 Za prijatelje stare glasbe, 10.05 Komorni koncert, 11.00 Roman v nadaljevanjih, 11.15 Opoldanski koncert, 13.00 Operni koncert, 14.00 Dirigenti, orkestri, solisti, 14.45 Mednarodna gospodarska poročila, 15.00 Več uka, več znanja, 16.03 Stereo-koncert, 18.43 Pregled sporeda.

Sobota, 30. 5.: 6.05 Jutranja glasba — 9.00 Smeh sodi k oliko — 13.00 Srečanje z Avstrijo — 13.30 Tehnični razgled — 13.45 Iz opernega sveta — 14.45 Dunajski slavnostni tedni — 16.15 V žarišču — 17.10 Ex libris — 18.00 Domovina Avstrija — 19.20 Oddaja zveznega kanclerja — 20.00 Portret — 21.00 300 let innsbrške univerze — 22.45 Avstrijska glasba 20. stoletja.

Nedelja, 31. 5.: 6.05 Vesele melodije — 8.05 Teden dni svetovnih dogodkov — 9.10 Satirična oddaja — 11.00 Dunajski slavnostni tedni — 13.30 Stališče — 13.45 Operni koncert — 15.00 Mojstri klasične opere — 15.45 Evropa 70 — 16.15 Ljubite klasiko — 17.05 Obzorniki znanosti — 17.45 Komorna glasba — 19.30 Dunajski slavnostni tedni — 22.10 Tribuna — 23.10 Kabaret — 23.40 Glasba z Dunaja.

Pisarniško moč — SLOVENSKO — s popolnim znanjem nemščine, po močnostih z nekaj prakse, zaposlimo takoj v Münchenu v zunanjetrgovinskem podjetju. Plača po dogovoru — izdatna. Ponudbe na Zvezo slovenskih združenj, Celovec, Paulitschgasse 7, pod označbo „Zunanja trgovina“.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 6.30, 8.00, 10.00, 13.00, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Kmetijska oddaja, 5.40 Jutranja opažanja, 5.43 Pisane jutranje melodije, 6.00 Jutranja gimnastika, 6.45 Deželni razgled, 7.00 Glasbeni mozaik, 7.45 Lokalna poročila, 8.05 Zveneč jutranji pozdrav, 8.15 Obzorniki za ženo, 9.00 Šolska oddaja, 10.05 Šolska oddaja, 11.30 Oddaja za podeželje, 11.40 Nasveti za vas, 11.45 Za avtomobiliste, 13.05 Deželni razgled, 13.30 Glasba po kosilu, 14.00 Za ženo, 14.15 Slovenska oddaja, 15.30 Otroška ura, 16.00 Venček melodij, 18.15 Odmev časa, 18.45 Šport, 18.55 Lahka noč otrokom, 19.03 Pregled sporeda, 19.05 Zabeležite si, 19.35 Melodija in ritim, 22.10 Šport iz vsega sveta.

Sobota, 30. 5.: 5.05 Vesel začetek dneva — 7.55 Naš hišni vrt — 10.05 Šolska oddaja — 11.00 Naša lepa domovina — 13.50 Za zbiralce znamk — 14.20 Godba na pihala — 15.30 Po željah — 17.10 Mednarodni kopalniški koncert — 18.00 Koroška visokošolska pspesevanje — 18.40 Umetnostna in kulturna kritika — 20.10 Zabavna oddaja — 21.00 Zveneča Avstrija — 22.25 Plesna glasba.

Nedelja, 31. 5.: 7.00 Vesel začetek — 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Nedeljsko jutro brez skrbi — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Po željah — 16.30 To je moj Dunaj — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Zlate čeri Pule — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Deželni razgled — 20.10 Ljudska zabavna oddaja — 21.30 Operetni koncert.

Ponedeljek, 1. 6.: 5.05 Pihalni zvoki — 9.00 Pravljičice za vas — 10.05 Šolska oddaja — 10.25 Nevidne naloge gospodinje — 10.45 Zgodovina v glasbi — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Knjižni kotiček — 14.45 Kulturni problemi Koroške — 15.00 Iz štajterskega glasbenega življenja — 16.15 Imajo starši vedno prav? — 17.10 Operetne melodije — 18.00 Oddaja kmetijske zbornice — 20.10 „Sebi v korist“, radijska igra — 21.30 Robert Stolz dirigira.

Torek, 2. 6.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Literatura in družba — 9.30 Vesele note — 10.05 Jutri bom odšel — 10.35 Šolska oddaja — 11.00 Ljudska glasba — 14.45 Dramaturgija danes — 15.00 Ljudska glasba iz štajterske — 16.45 Otroška telovadba — 17.10 Avstriji o Avstriji — 18.00 Oddaja sindikalne zveze — 19.15 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.10 Orkestrski koncert.

Sreda, 3. 6.: 5.05 Pihalni zvoki — 9.00 Veliki proces — 9.30 Vesele note — 10.05 Šolska oddaja — 10.15 Mladina igra za mladino — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Koroška domovinska kronika — 14.45 Koroška pesem — 15.00 Ura pesmi — 16.30 Operetni koncert — 17.10 V dunajski kavarni — 18.00 Oddaja industrije — 19.15 Jezik domovine — 20.10 Avstrijska alpska univerza — 21.00 Za prijatelja planin — 21.15 Iz domovine.

Četrtek, 4. 6.: 5.05 Ljudske viže — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note — 10.35 Kaj je družina? — 11.00 Ljudska glasba — 14.45 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Iz gnjige gostov — 17.10 Oddaja za vojake — 18.00 Oddaja obrtnega gospodarstva — 19.15 Kulturna prizma — 20.10 Varstvo narave na Koroškem in štajterskem — 21.15 Iz domačega glasbenega ustvarjanja.

Petek, 5. 6.: 5.05 Pihalni zvoki — 9.00 Aktualno gospodarsko dogajanje — 9.30 Klavirska glasba — 10.05 Šolska oddaja — 10.45 Živimo nevarno? — 11.00 Ljudska glasba — 14.30 Problemi koroških mest — 14.45 Književnost iz štajterske — 15.00 Štajterski zbori — 16.15 Žena v kmetijstvu — 16.45 Ljudske pesmi iz Evrope — 17.10 Glasba za konec tedna — 18.00 Oddaja delavske zbornice — 19.15 Iz dobrih starih časov — 20.10 Koroška glasbeno življenje — 22.25 Pogled k sosedu: Bavarska.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 30. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Zelenci gozd je lovčev raj.

Nedelja, 31. 5.: 7.00 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 85-6-24. — Tiska: Založnica in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

Ponedeljek, 1. 6.: 13.45 Informacije — Za našo vas.

Torek, 2. 6.: 13.45 Informacije — Kaj so to za eni fantje, ki tak lepo pejejo — Športni mozaik.

Sreda, 3. 6.: 13.45 Informacije — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev.

Četrtek, 4. 6.: 13.45 Informacije — Žena, družina, dom.

Petek, 5. 6.: 13.45 Informacije — Skladbe slovenskih skladateljev — Pokoncilski pogovor.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 7.00, 8.00, 9.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.45 Informativna oddaja, 5.30 Danes za vas, 6.00 Jutranja kronika, 7.25 Pregled sporeda, 10.00 Danes dopoldne, 10.15 Pri vas doma, 12.30 Kmetijski nasveti, 13.15 Obvestila in zabavna glasba, 13.30 Priporočajo vam, 15.00 Dogodki in odmevi, 15.30 Glasbeni intermezzo, 16.00 Vsak dan za vas, 19.00 Lahka noč otroci, 19.10 Obvestila, 19.30 Radijski dnevnik, 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 30. 5.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Orkester Ernest Tomlinson — 12.10 Pihala in kitara — 12.40 Veseli zvoki s pihalno godbo RTV Ljubljana — 14.05 Glasbena pravljica — 14.25 Vrtljak z domačimi melodijami — 15.40 Tenorist Peter Anders poje arije iz Mozartovih oper — 17.05 Gremo v kino — 17.45 Jezikovni pogovori — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 18.45 S knjižnega trga — 19.15 Ansambel Beneški fantje — 20.00 Zabavna radijska igra — 21.15 Melodija meseca — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi tedni.

Nedelja, 31. 5.: 6.00 Dobro jutro — 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Umetniška pripoved — 8.30 Orkestralna glasba za mladino — 9.05 Koncerti iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši! — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.30 Nedeljska reportaža — 15.50 Z novimi ansambli domačih napevov — 14.05 Prijubljene melodije — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 15.45 Mandoline in godala — 16.00 Radijska igra — 17.05 Nedeljsko športno popoldne — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Nove melodije — 21.30 Lahka orkestralna glasba — 22.15 Vabilo na ples — 22.40 Popevke iz studia Zagreb — 23.15 Jazz za vse.

Ponedeljek, 1. 6.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Za mlade radovedneže — 9.20 Cicibanov svet — 9.40 Orkester Jackie Wolfe — 12.10 Opoldanski divertimento — 12.40 Koncert pihalnih orkestror — 14.35 Voščila — 15.40 Slovenski zborovski skladatelji od romantike do danes: Danilo Bučar — 17.05 Operni koncert — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Ansambel bratov Avsenik — 20.00 Simfonični koncert Slovenske filharmonije — 21.45 Zabavna glasba — 22.15 Za ljubitelje jazz — 23.15 Popevke iz studia Beograd — 23.40 Zaplešimo.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

1. PROGRAM

Sobota, 30. 5.: 16.15 Za otroke — 16.35 Doktorji — 17.25 Radovednost — 17.30 Kaj morem postati? — 18.00 Tedenski obzornik — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.15 Nepopoljšljivi in ljubezen — 22.05 Šport — 22.35 Čas v sliki — 22.50 Mesto pred sodiščem.

Nedelja, 31. 5.: 13.30 Kolesarska dirka po Avstriji — 16.00 Konjske dirke — 16.30 Za otroke — 16.45 Za mladino — 17.05 Kontakt — 17.20 Za družino — 17.50 Iz moje knjižnice — 18.20 Oknar: Rimska Avstrija — 18.50 Nogomet Mehika — Sovjetska zveza — 20.50 Za stoletnico rojstva Franza Leharja — 22.25 Čas v sliki in vprašanje tedna.

Ponedeljek, 1. 6.: 18.00 Koroška jezera — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Zaljubljen v čarovnico — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 FBI: Priča v nevarnosti — 21.00 Telesport — 22.00 Čas v sliki — 22.15 Kolesarska dirka po Avstriji — 22.30 Politični portret: Friedrich Peter.

Torek, 2. 6.: 18.00 Angleščina — 18.25 Kultura aktualno — 18.50 Sodik na Divjem zapadu — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Iz Löwingerjevega gledališča: Zakonski prepri, veseloigra — 21.50 Čas v sliki — 22.05 Kolesarska dirka po Avstriji — 22.25 Utopljenka — 22.50 Nogomet Romunija — Anglija.

Sreda, 3. 6.: 10.00 Kaj morem postati? — 10.30 Brazilija — 11.00 Mesto pred sodiščem — 12.35 Telesport — 16.00 Za otroke — 16.45 Mednarodni mladinski obzornik — 17.00 Svetovno nogometno prvenstvo v Mehiki — 18.00 Francoščina — 18.25 Podoba Avstrije — 18.50 Ljubi stric Bill — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Kako mine čas — 21.55 Čas v sliki — 22.10 Kolesarska dirka po Avstriji — 22.25 Domsrna renta — 22.50 Nogomet Češkoslovaška — Brazilija.

Četrtek, 4. 6.: 10.00 Instrumenti tehnike — 10.30 Na obisku pri Kristini Lavant — 11.00 Komentar k aktualnim dogodkom — 11.30 Otok Polifema, od začetka srednjega veka do sodobnosti — 12. Romantika — 17.00 Svetovno nogometno prvenstvo — 18.00 Italijanščina — 18.25 Športni mozaik — 18.50 Policija kliče — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Elmer Gantry, socialno-kritični film — 22.30 Čas v sliki — 22.45 Kolesarska dirka po Avstriji.

Petek, 5. 6.: 10.00 Na poti po Islandiji — 10.30 Izvirni zgodovine — 11.00 Elmer Gantry — 18.00 Teletest — 18.25 Podoba Avstrije — 18.41 Oddaja delavske zbornice — 18.50 Dogodilščine ob Rdečem marju — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Komisar: Smrt pianista — 21.15 Aktualni dogodki — 22.15 Čas v sliki — 22.30 Kolesarska dirka po Avstriji.

2. PROGRAM

Sobota, 30. 5.: 17.30 Politični portret: Dr. Felix Hurd — 18.00 Zgodovina letalstva — 18.30 Obzorja — 19.30 Čas v sliki in tedenski komentar — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Elektra — 22.15 Teleprezide.

Nedelja, 31. 5.: 18.30 Talking of Britain — 19.00 Ura baje 13, filmska humoreska — 20.35 Čas v sliki — 20.45 Vzgoja kratko in aktualno — 20.50 Posmrtnica — 22.00 Šport — 22.40 Teleprezide.

Torek, 2. 6.: 18.30 Romanika — 19.00 Veliko ravno-

Restaurationsstochter gesucht per sofort oder Übereinkunft in Jahres- oder Saisonstelle. Gutgehender Betrieb, bekannt für seine heimelige Atmosphäre, hoher Verdienst bei freier Station. Offerten erbeten an: R. Olinger, Restaurant Alpenklub, Tel. 041 - 94 12 43, CH 6390 Engelberg (Schweiz).

Torek, 2. 6.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Pihalni orkester vzhodnonemškega radia — 9.45 Slovenske narodne pesmi iz Štajerske — 12.10 Skladatelj Peter Lipar piše za soliste — 12.40 Od vasi do vasi — 14.05 Glasbena udejstvovanje mladih — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mladinska oddaja — 15.40 Iz Blodkove opere „V vodnjaku“ — 17.05 Popoldanski koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana — 18.15 V torku na svidenje — 18.45 Pota sodabne medicine — 19.15 Ansambel Maks Kuma — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Sanje radijska igra — 21.12 Koncert lahke glasbe — 22.15 Jugoslovanska glasba — 23.15 Popevke iz studia Beograd — 23.40 Zaplešimo.

Sreda, 3. 6.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Iz glasbenih sol — 9.40 Igra orkester Mantovani — 12.10 Iz Kozinove opere „Ekinokci“ — 12.40 Pesmi in plesni narodov Jugoslavije — 14.05 Operetni odlomki — 14.35 Voščila — 15.40 Mezzosopranistka Dana Ročnikova — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Rad imam glasbo — 18.40 Naš razgovor — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Ti in opera — 22.15 S festivalov jazz — 23.15 Popevke iz studia Zagreb — 23.40 Lahka noč z orkestrom Michel Legrand.

Četrtek, 4. 6.: 8.04 Glasbena matineja — 9.05 Vodnik in Prešeren — 9.30 Lepe melodije z orkestrom violini Bolšoj teatra — 12.10 Orkester Philharmonia iz Londona — 12.40 Čez polja in potoke — 14.05 Revija slovenskih otroških in mladinskih zborov — 14.25 Plesni orkester RTV Ljubljana — 14.40 Mehurčki — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne pesmi — 17.05 Glasbena popoldne — 18.15 Morda vam bo všeč — 18.45 Kulturni globus — 19.15 Ansambel The Shadows — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Ob stoletnici smrti Charlesa Dickens — 22.15 Festival komorne glasbe v Slatini Radenci — 23.15 Iz albuma izvajalcev jazz — 23.40 Popevke iz studia Beograd.

Petek, 5. 6.: 8.04 Operna matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.45 Ansambel „Štork“ izvaja poljske pesmi in ples — 12.10 Lahka glasba francoskih mojstrov — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Z izvajalci skladb za mladino — 14.35 Voščila — 15.30 Napotki za turiste — 15.40 Simfonični orkester radia Baden-Baden — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Rad imam glasbo — 18.50 Ogladalo našega časa — 19.15 Ansambel Ota Roma — 20.00 Učiteljski pevski zbor „Emil Adamič“ — 20.30 Top pops 13 — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz lagov domačih — 23.15 Jazz klub.

težje — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Moja noč pri Maud — 22.00 Dracula (v angleščini) — 23.10 Teleprezide.

Sreda, 3. 6.: 18.30 Komentar k aktualnim dogodkom — 19.00 Novi svet biologije — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Dracula (v nemščini) — 21.30 Teleprezide.

Petek, 5. 6.: 18.30 Na obisku pri Kristini Lavant — 19.00 Marcel Duchateau, dokumentacija — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.10 Vzgoja kratko in aktualno — 20.15 Muzej 20. stoletja — 21.15 Vojne je konec 23.15 Teleprezide.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 30. 5.: 9.35 Šolska oddaja — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 11.30 Kmečka ohcet, prenos — 12.15 Za prasetne delavce — 17.45 Obzornik — 17.50 Narodna glasba — 18.20 Žogica Marogica — 19.05 Risanka — 19.15 Mozaik — 19.20 S kamera po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Beograjska pomlad, festival zabavne glasbe — 21.40 Kmečka ohcet, reportaža — 22.25 Močnejše od življenja, poljski film — 23.25 Kažipot — 23.45 Poročila.

Nedelja, 31. 5.: 10.00 Spored TV festivala Bled 70 — 16.00 Evropsko prvenstvo v kartingu — 16.55 Vprašaj katerokoli dekle, ameriški film — 18.50 Nogometno svetovno prvenstvo — 20.45 Dnevnik — 21.20 Humorištna oddaja — 22.05 Videofon — 22.20 Športni pregled — 22.55 Zakaj se slačim — 23.35 Dnevnik.

Ponedeljek, 1. 6.: 8.30 Spored TV festivala Bled 70 — 14.45 Šolska oddaja — 17.15 Madžarski pregled — 17.50 Lutkovna oddaja — 18.15 Obzornik — 18.30 Od zore do mraka — 19.00 Mozaik — 19.05 Zabavna glasbena oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Mala antena, drama — 21.35 Mi se ne vdamo, irski dokumentarni film — 22.15 Poročila.

Torek, 2. 6.: 8.30 Spored TV festivala Bled 70 — 10.40 Bratovščina Sinjega galeba — 14.45 Šolska oddaja — 17.45 Afrika kliče — 18.00 Risanka — 18.15 Obzornik — 18.30 Stare ljudske pesmi — 19.00 Mozaik — 19.05 Rekreacija v teku stoletij — 19.25 Vloga otroka v družini — 19.30 Utrip obale — 20.00 Dnevnik — 20.35 Marty, ameriški film — 22.15 400 let slovenske glasbe — 22.45 Poročila — 22.50 Nogomet Romunija-Anglija.

Sreda, 3. 6.: 8.30 Spored TV festivala Bled 70 — 17.15 Madžarski pregled — 18.30 Obzornik — 18.35 Na sedmi stazi — 19.00 Mozaik — 19.05 Narodna in zabavna glasba — 19.20 Sončni vlak, reportaža — 20.00 Dnevnik — 20.35 Teh naših petdeset let — 22.15 Pisalni stroji in jazz — 22.45 Poročila — 22.50 Nogomet Brazilija-Češkoslovaška.

Četrtek, 4. 6.: 8.30 Spored TV festivala Bled 70 — 15.45 Nogomet Italija-Švedska — 17.15 Madžarski pregled — 17.45 Veseli tobogan — 18.15 Obzornik — 18.30 Risanka — 19.00 Mozaik — 19.05 Enkrat v tednu — 19.20 Ko sem bil vojak — 20.00 Dnevnik — 20.35 Maček — 21.15 Kulturne diagonale — 21.45 Mannix — 22.35 Poročila.

Petek, 5. 6.: 8.15 Spored TV festivala Bled 70 — 15.00 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.50 Sebastian in odrasli — 18.15 Obzornik — 18.30 Mladinski klub — 19.00 Mozaik — 19.05 V središču pozornosti — 20.00 Dnevnik — 20.35 Breze, jugoslovanski film — 22.05 Malo jaz, malo ti, quiz — 23.20 Poročila.

K R A T K A V E S T
Po zmagi nad Angleži v tekmi za Davisov pokal so se morali avstrijski teniški igralci v drugem kolu kloniti reprezentanci Francije. S to izgubljeno tekmo so Avstrijci izključeni iz nadaljnjih tekem za Davisov pokal. Avstrijska reprezentanta Pokorny in Kary nista bila kos svojima nasprotnikom in sta podlegla prepričljivo s 0:5.